

Zahraničná a európska politika v roku 2018

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky



MINISTERSTVO

ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vedenie MZVEZ SR



František RUŽIČKA
štátny tajomník

Miroslav LAJČÁK
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí SR

Lukáš PARÍZEK
štátny tajomník

Pavol SÝKORČIN
generálny tajomník
služobného úradu

Zahraničná a európska politika v roku 2018
Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

© Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Bratislava 2019
Všetky práva vyhradené

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37

Tel.: +421 2 5978 1111 (ústredňa)
Fax: +421 2 5978 3638 (3639)
E-mail: info@mzv.sk
Webová stránka: www.mzv.sk

Ilustračné fotografie a obálka: Kancelária prezidenta SR, Kancelária NR SR, MZVEZ SR,
OSCE/Micky Amon-Kröll, Globsec Policy Institute,
UN Photo/Loey Felipe

Jazyková redaktorka: Dorota Berecová

Grafické spracovanie,
sadzba a tlač: AEPRESS, s. r. o.

ISBN 978-80-88726-72-2

OBSAH

Predhovory	5
1 Európsky pilier	13
2 Bezpečnostný pilier	17
3 Multilaterálny pilier	21
4 Regionálna a bilaterálna spolupráca	25
5 Ekonomické nástroje zahraničnej služby	33
6 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	37
7 Konzulárna služba a krajanovia	41
8 Verejná diplomacia a strategická komunikácia	45
9 Profesionálny služobný úrad	51

Rok 2018: Historické výročia v turbulentnom období medzinárodných vzťahov



„Naše úsilie o lepší život by sa za 25 rokov existencie demokratického Slovenska nestretlo s takýmto úspechom, keby sme neboli členom Európskej únie.“

Andrej Kiska, prezident Slovenskej republiky

„Slováci a Česi dnes bilancujú storočnicu spolunažívania. Prešli sme neľahkou cestou a čelili sme spolu viacerým krízam a útokom, máme výnimočné skúsenosti z budovania spoločného štátu. Za to najcennejšie však považujem, že sme získali jeden druhého.“



Andrej Danko, predseda Národnej rady Slovenskej republiky



„Jedinečnosť úlohy diplomacie pre štát vidím v pripravenosti obrusovať hrany a spoluvytvárať priestor na otvorený dialóg v hraničných situáciách. Takto vnímam prerogatívu i záväzok diplomatov z povolania voči spoločnosti a budem rád, ak budú slovenskú diplomaciu definovať i naďalej.“

Peter Pellegrini, predseda vlády Slovenskej republiky



„Rozhodli ste sa byť samostatným národom v jadre Európy a teraz musíme našu spoločnú Európu chrániť.“

Emmanuel Macron, prezident Francúzskej republiky



„Teším sa na spoluprácu s nadchádzajúcim slovenským predsedníctvom a potvrdzujem záväzok organizácie podporovať jej účastnícke štáty v implementácii vašich rozhodnutí a snáh pri posilňovaní bezpečnosti a stability v našom regióne a vo svete.“

Thomas Greminger, generálny tajomník OBSE

Úspešné Slovensko v turbulentnom svete

V roku 2018 si Slovensko pripomínalo viaceré historické milníky, ktoré formovali našu štátnosť. Rok 2018 tak bol rokom spomienok a bilancovania. Veľa sme hovorili o storočnici Československa a význame udalostí po prvej svetovej vojne pre dnešné postavenie dvoch samostatných štátov, Slovenskej republiky a Českej republiky. Pripomínali sme si tiež ťažké roky 1938 a 1968, kvôli ktorým sa naša krajina na dlhú dobu uzavrela svetu. No a hneď úvod roka sme začali oslavami 25. výročia samostatnej štátnosti našej krajiny.

Myslím si, že môžeme povedať, že Slovensko na konci svojho 25. roka píše z hľadiska zahraničnej politiky úspešný a zaujímavý príbeh. Sme členom všetkých relevantných medzinárodných organizácií v našom geopolitickom priestore. Vďaka EÚ sme súčasťou 500-miliónového spoločenstva založeného na 4 slobodách a zdieľaných hodnotách. Vďaka článku 5 Severoatlantickej zmluvy máme pevné bezpečnostné garancie. Regionálne formy spolupráce, v centre s V4, posilňujú naše vzťahy so susedmi. Slovensko prežíva obdobie výrazného hospodárskeho rastu.

Všetky úspechy Slovenska sú však relativizované vzhľadom na mnohé udalosti doma aj na medzinárodnej scéne. Rok 2018 ako ďalší „osmičkový“ sa do našej histórie bohužiaľ zapíše aj vraždou novinára a jeho snúbenice. Táto bezprecedentná tragédia otriasla slovenskou spoločnosťou aj politickou scénou.

Zahraničnopolitické prostredie pritom charakterizovala skôr turbulencia než stabilita, ktorá vytvárala živnú pôdu hybridným formám súperenia, spochybňovaniu pravidiel a podkopávaniu pilierov, na ktorých stojí systém povojnového usporiadania sveta a na ktorých sme vystavali našu zahraničnú politiku.

Svet sa dynamicky mení. Globalizácia, migrácia, ekonomická nerovnosť a nestabilita zahraničnopolitického prostredia priživujú mnohé predsudky a neistoty, ktoré následne vytvárajú podhubie pre demagógiu, populizmus, nacionalizmus a ďalšie neduhy súčasnej doby.



Celkovo tak bola v roku 2018 atmosféra na zahraničnopolitickom poli skôr polarizujúca než prajúca jednoty. V mnohých kľúčových otázkach ustúpili spoločné riešenia individuálnym záujmom, racionalita ustúpila politickej kampani, odbornosť zjednodušeniam a kompromis individuálnej sile. Je tak za nami rok, ktorý bol v mnohých smeroch rokom vzdďalovania sa na úkor zblížovania.

Ak sme na konci roka 2017 konštatovali odklon od multilateralizmu a tendencie k uzatváraniu sa, unilateralizmu a stavaniu múrov, na konci roka 2018 musíme povedať, že tie múry sú čoraz vyššie, že Slovensko naďalej zaplavujú tzv. alternatívne fakty a čoraz viac mladých Slovákov načúva radikálom. Ak sme na konci roka 2017 konštatovali nepredvídateľnosť vývoja na medzinárodnej scéne, dnes jej môžeme priradiť prívlastok absolútna. Dlhodobé konštanty, s ktorými sme v zahraničnej politike pracovali, sa stávajú premennými.

Do života na európskom kontinente tieto prvky neistoty vnáša najmä brexit. Celý rok sme strávili snahou zadefinovať parametre odchodu a budúce vzťahy s partnerom, ktorý sa dobrovoľne rozhodol odísť. Stálo nás to obrovské množstvo času, nasadenia a zdrojov.

Brexit je manifestáciou hlbšieho problému, ktorým je rastúca nedôvera v EÚ. Skepsa pramení aj z toho, že za poslednú dekádu čelila EÚ viacerým vážnym krízam. Tieto krízy nás urgujú dopracovať hospodársku a menovú úniu, vrátane bankovej únie, jednotný trh, vrátane digitálneho trhu, či energetickej únie.

Už v tomto roku sa intenzívne rokovalo o podobe nového viacročného finančného rámca na obdobie po roku 2020. Názory sú v členských štátoch rôzne, a preto aj politická priechodnosť tejto témy nie je jednoduchá. Potrebujeme reflektovať na nové výzvy, ako sú inovácie či migrácia. Tieto ambície však nemôžu ísť na úkor tradičných politík. Situáciu

pochoptiteľne komplikuje odchod jedného z hlavných prišpievateľov.

Aj v roku 2018 rozdeľovala Európsku úniu i spoločnosť téma migrácie. EÚ zintenzívnila prácu pri ochrane vonkajších hraníc a Schengenu, no na konkrétnej podobe reformy Dublinského systému sa nedarí dohodnúť. Migrácia je globálny problém, ktorý si vyžaduje koordinované úsilie a spoločné riešenia. Avšak debata v súvislosti so schvaľovaním Globálneho rámca o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii opäť odhalila citlivosť tejto témy a polarizáciu názorov.

V roku 2018 sme sa tiež snažili prinášať diskusie o EÚ bližšie k občanom. Zahraničná politika má čoraz výraznejší presah na vnútropolitický vývoj v SR. Spoločnosť citlivo vníma diskusiu o budúcnosti EÚ. Rezort diplomacie sa preto intenzívnejšie zameriava na komunikáciu proeurópskej agendy s občanmi, napr. v rámci projektu #MYSMEEU, ktorý má na slovenských univerzitách pozitívnu odozvu. Naším cieľom je zabezpečiť lepšiu informovanosť verejnosti o slovenskom členstve v EÚ a jeho výhodách a zvýšiť angažovanosť v európskych otázkach, vrátane účasti na voľbách do Európskeho parlamentu.

Výzvou pre náš politický priestor zostáva aj reakcia na formovanie novej zahraničnopolitickej doktríny USA. V EÚ čoraz častejšie prebiehali diskusie o väčšej zodpovednosti Európy v oblasti obrany a nastavení rovnovážnejšieho fungovania so Spojenými štátmi. Tu však treba jasne potvrdiť, že základným pilierom a garanciou európskej bezpečnostnej architektúry zostáva NATO. Aktivity na poli Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a iniciatívy ako Stála štruktúrovaná spolupráca – PESCO – budú vždy doplnkom a nie alternatívou NATO.

Ak má byť nasledujúca dekáda poznačená individualistickým prístupom v medzinárodných vzťahoch, z pozície Slovenska sa ako odpoveď javí predovšetkým kontinuálna adaptácia na meniace sa pomery a vyzdvihovanie významu spojenectiev a medzinárodnej spolupráce. Náš rezort venuje pozornosť obom. Naše strategické myslenie sme prispôbili novým trendom vypracovaním nových národných strategických dokumentov. Pomenovali sme nové spektrum bezpečnostných otázok a sme presvedčení, že na ne musíme urgentne hľadať odpovede. V tomto úsilí SR nemá lepšieho spojenca ako NATO. Aliancia nepredstavuje len nástroj bezpečnostnej politiky. Je predovšetkým súborom hodnôt, ktoré sme sa rozhodli chrániť a ponúkať ako inšpiráciu iným.

Medzinárodné záväzky ako hodnotový systém sú však v novom turbulentnom prostredí relativizované. Rastie unilaterizmus, stráca sa dôvera v etablované medzinárodné inštitúcie a multilateralizmus. Pre Slovensko je existenčne dôležité kultivovať také medzinárodné prostredie, ktoré sa zakladá na medzinárodnom práve, spolupráci a rešpekte k pravidlám. V akomkoľvek scenári, v ktorom sa medzinárodné vzťahy riadia právom moci viac než mocou práva, ťahá Slovensko za kratší koniec. Ak si má medzinárodné usporiadanie zachovať demokratický charakter, medzinárodné inštitúcie v ňom musia mať nezastupiteľné miesto.

Slovensko sa preto aktívne angažuje na pôde medzinárodných organizácií. V roku 2016 sme predsedali Rade EÚ, v roku 2017/2018 sme stáli na čele Valného zhromaždenia OSN, stali sme sa členmi Rady OSN pre ľudské práva a v roku 2019 je pred nami trojitá dávka zodpovednosti v podobe predsedníctiev v OBSE, vo V4 i v OECD.

V čase, keď som predsedal VZ OSN, som sa snažil najmä posilniť aktivitu organizácie v oblasti mieru a prevencie konfliktov. Pracovali sme na koncepte udržateľného mieru, ktorý redefinuje prístup OSN. Vychádza z tézy, že mier je viac než len absencia konfliktu. Na mier nazerá ako na kontinuum snaženia a prepája naše chápanie mieru s rozvojom či humanitárnou situáciou. OSN pre nás aj naďalej zostáva primárnou multilaterálnou platformou na dialóg a pevným pilierom našej zahraničnej politiky.

Predsedníctvo v OBSE Slovensko oficiálne prebralo k 1. januáru 2019, no celý predchádzajúci rok sa už niesol v znamení príprav. Predsedníctvo preberáme v mimoriadne náročnom období. Náklady na multilaterálnu scénu sú skôr ponuré a OBSE stojí aj pred mnohými výzvami vo svojom vnútornom fungovaní. Sme však pripravení a odhodlaní využiť príležitosť najmä k hľadaniu konkrétnych riešení na zlepšovanie situácie ľudí, ktorí sú najviac dotknutí konfliktom.

V polovici roka sme tiež odštartovali predsedníctvo vo V4. Napriek tomu, že v minulosti sme jej už predsedali, aktuálna dynamika v našom regióne výrazne ovplyvňuje to, ako je V4 vnímaná. Aj v druhej polovici nášho predsedníctva teda bude pred nami množstvo práce. V4 chceme prezentovať ako pevnú súčasť EÚ, ktorá sa podieľa na spoločných riešeniach.

Ak sa podarí presadiť v agendách predsedníctiev vo V4, v OBSE aj v OECD spoločné elementy, bude to úspech pre nás a súčasne konkrétny príspevok k posilňovaniu efektívneho multilateralizmu. Pre Slovensko je jedným z najdôležitejších nástrojov uskutočňovania zahraničnej politiky. A nie je to len fráza. Stojá pred nami vážne globálne výzvy a megatrendy, ktoré sú čoraz komplexnejšie. Žiadna krajina nebude schopná reagovať sama na výzvy ako klimatická zmena, migrácia, radikalizácia, terorizmus, hybridné hrozby a ďalšie. Ich riešenie si vyžaduje konzistentné a koordinované úsilie zo strany celého medzinárodného spoločenstva. Je preto paradoxom doby, že mnohí sa od multilateralizmu odklňajú, keď ho potrebujeme najviac.

Rezort diplomacie preto bude aj naďalej presadzovať zahraničnú politiku stavajúcu na členstve Slovenska v EÚ a NATO a podporovať multilateralizmus, medzinárodnú spoluprácu a dialóg ako základné východiská riešení výziev, ktoré pred nami budú v nasledujúcom roku stáť.


Miroslav Lajčák
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí
Slovenskej republiky

▶ V rámci série spoločných podujatí k 100. výročiu vzniku Československa uskutočnili prezidenti SR a ČR Andrej Kiska a Miloš Zeman symbolickú cestu špeciálnym vlakom z Hodonína do Topolčianok. Súčasťou súpravy bol historický vozeň Aza 80 vyrobený v roku 1930 pre prvého československého prezidenta T. G. Masaryka, 29. júla 2018 (Foto: Kancelária prezidenta SR)



▶ Pri príležitosti 100. výročia Československa bola na Bratislavskom hrade výstava, ktorej súčasťou bol aj originál Pittsburskej dohody. Výstavu slávnostne otvorili predseda NR SR Andrej Danko, predseda Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR Radek Vondráček a veľvyslanec USA Adam Sterling, 14. júna 2018 (Foto: NR SR)

▶ Premiéri SR a ČR Peter Pellegrini a Andrej Babiš otvorili 18. októbra v priestoroch Európskej komisie v Bruseli výstavu „Spoločné storočie“. Záštitu nad výstavou prevzali komisári zastupujúci obe republiky – Věra Jourová a Maroš Šefčovič (Foto: Lukasz Kobus)



František Ružička, štátny tajomník

Prednádávnom ste ukončili ročné pôsobenie na čele sekretariátu predsedu 72. zasadnutia VZ OSN, ktorému predchádzalo vaše pôsobenie v pozícii veľvyslanca SR pri OSN. Ako tieto skúsenosti formovali vaše zahraničnopolitické vnímanie globálnych súvislostí?

Bola to unikátna a pre mňa možno už aj neopakovateľná skúsenosť. Po piatich náročných, ale diplomaticky a obsahovo bohatých rokoch na poste stáleho predstaviteľa SR pri OSN, som sa pozrel na „mincu multilateralizmu“ z druhej strany a pôsobil som rok na sekretariáte organizácie. Mal som možnosť vidieť kuchyňu mnohých procesov a do veľkej miery do nej aj vstupovať. Napokon, predseda VZ OSN zastupuje záujmy 193 členských krajín. Šéf kabinetu predsedu VZ riadi chod jeho tímu, ale aj manažuje prípravu procesov po politickej, právnej aj procedurálnej stránke. Medzinárodný tím 30 diplomatov z 24 krajín bol skutočne kvalitný, pracoval samostatne a nevyžadoval mikromanažment, o to viac času zostalo na skutočnú odbornú prácu, diskusie o tvorbe politík a diplomaciu. Rozdielne uhly pohľadu napríklad na problém klimatických zmien experta zo strednej Európy či z ostrovného Nauru alebo Jamajky nebol prekážkou pri hľadaní pozícií, skôr naopak – pomáhal oveľa komplexnejšiemu uchopeniu problému. Takéto každodenné skúsenosti formovali aj moje vnímanie globálnych súvislostí. Ak chceme riešiť problém, musíme sa navzájom počúvať, stretávať sa aj polemizovať. Pozorne, empaticky a s rešpektom. OSN je priestor a multilateralizmus nástroj, ktorý nám túto možnosť dáva. Aj keď je potrebné sa s ním naučiť narábať. Každý, kto sa ho vzdáva, oslabuje v prvom rade seba.

Nosným portfóliom vo vašej súčasnej pozícii na ministerstve je európska agenda. Ktoré témy ovplyvňovali EÚ v uplynulom roku najviac a aká v nich bola pozícia SR?

Únia má na stole mnoho tém, ktoré určujú kvalitu spolupráce a náš ďalší spoločný osud. V prvom rade treba povedať, že miesto Slovenska vidím v jej jadre, a preto si želim, aby náš hlas bolo počuť v otázke definície vízie EÚ, pri rokovaní



o novej finančnej perspektíve, ale aj pri ďalšom napredovaní jednotného trhu, bankovej únie či postupe digitalizácie. Skrátka, v každej relevantnej agende, ktorá má vplyv na náš každodenný život.

Možno mediálne najviditeľnejšou agendou, no s konkrétnymi dôsledkami pre občana, bola príprava na odchod Spojeného kráľovstva z EÚ. Je to krok, ktorý sme si nepriali, no pri ktorom zároveň rešpektujeme suverénne britské rozhodnutie. S Londýnom chceme mať dobré a obojstranne prínosné vzťahy aj po brexite a na tom pracujeme.

Inou oblasťou, kde ako EÚ musíme pridať, je boj s dezinformáciami. Dnes je jasné, že nejde o špekuláciu, naopak, rôzne druhy hybridnej vojny sú realitou, a to nie virtuálnou. Ich nebezpečenstvo je v tom, že môžu ovplyvniť fungovanie demokratických inštitúcií (napr. voľby), ale čo je horšie, často nás zbavujú schopnosti kriticky myslieť.

Ďalšou komplikovanou otázkou je migrácia. Podarilo sa nám docieľiť podstatnú redukciu ilegálnej migrácie z Afriky a Blízkeho východu, avšak systémový prístup k migrácii samotnej na stole ešte nemáme, pretože povinné kvóty takýmto riešením nie sú. Z nášho pohľadu musíme v prvom rade zabezpečiť ochranu vonkajšej hranice, dbať o bezpečnosť občanov, zároveň udržať schengenský systém. Migrácia je objektívny fenomén a jeho riešenie nie je v budovaní múrov, ale v systémovom prístupe a v jej regulácii aj vo vzťahu k novým potrebám trhu práce.

EÚ má potenciál, nástroje i zodpovednosť za to, čo sa deje v jej bezprostrednom susedstve a v globálnom meradle. Je lídrom v otázke boja proti klimatickým zmenám, v zavádzaní nových technológií, poskytovaní rozvojovej pomoci. Tento potenciál je však potrebné zveľaďovať a naďalej rozvíjať okrem iného modernizáciou nástrojov našej spoločnej zahraničnej politiky. Všetky uvedené otázky formujú diskusiu o budúcnosti EÚ, ktorá bude kulminovať v rumunskom Sibiu v máji 2019. Chce-

me byť aktívnym hráčom tejto diskusie ako krajina, ako rezort, a hlavne o nej chceme diskutovať so slovenskou verejnosťou.

S pomyselnou triádou bezpečnosť – stabilita – prosperita úzko súvisí schopnosť štátu či nadnárodného integračného zoskupenia, akým je EÚ, brániť sa v prípade ohrozenia. Ako teda vnímate nástojčivosť otázky spoločnej európskej obrany?

Obrana a bezpečnosť sú na zozname priorít európskych politík vysoko. Je to prirodzená reakcia na zásadné zmeny bezpečnostného prostredia v európskom susedstve a vo svete. Porušovanie medzinárodného práva, útoky na územnú celistvosť či dokonca anektovanie území, terorizmus, nelegálna migrácia, hybridné hrozby, kybernetické útoky či použitie chemických zbraní predstavujú vážne bezpečnostné riziká, ktoré mali zásadný vplyv na bezpečnostné prostredie Európy i Slovenska. Na európskej úrovni preto musíme pre obranu robiť spoločne viac. Vďaka vytvoreniu Stálej štruktúrovanej spolupráce známej ako PESCO sme začali intenzívnejšie spolupracovať, rozvíjať lepšie vojenské spôsobilosti a zároveň sme oživilí európsky obranný priemysel. Cieľom, o ktorý sa usilujeme, je európsky obranný model, ktorý bude finančne efektívny, schopnejší a silnejší a zároveň komplementárny s NATO.

V minulom roku téma migrácie výrazne formovala kontúry vnútropolitického debaty na Slovensku. Ako kontext migračnej krízy a snaha o zachovanie funkčnosti Schengenu ovplyvnili Slovensko a EÚ?

V roku 2018 Slovensko svoje pozície v rámci migrácie jasne akcentovalo. Zadefinovali sme „červenú čiaru“, ktorou sú povinné kvóty, ale zároveň sme boli konštruktívnym partnerom pri diskusiách a prijímaní iných opatrení. Chceme, aby sa občania v EÚ cítili bezpečne, preto sa zameriavame na posilnenie vonkajšej hranice a príslušných inštitúcií. Migračné toky sa dostali na úroveň pred krízou. Značne k tomu pomohli opatrenia EÚ a jej členských štátov, na ktorých sa Slovensko aktívne podieľalo. Išlo napr. o vysielanie expertov do agentúr EÚ ako Frontex, Európsky podporný úrad pre azyl alebo o podporu Zverenecského fondu pre Afriku, v ktorom sme patrili k najväčším prispievateľom (ak prerátame príspevok na počet obyvateľov). Kroky pri riešení regulovanej migrácie by nemali zasahovať ani jednu zo slobôd, na ktorých EÚ stojí – mám na mysli slobodu pohybu. Slovensko podporilo väčšinu prvkov efektívnej solidarity. Problém migrácie musíme riešiť tam, kde vzniká, pomáhať krajinám pôvodu a spolupracovať s krajinami tranzitu. Trvalou výzvou je boj proti prevádzkačom a pašerákovi.

EÚ je v poslednom čase spájaná najmä s otázkami vertikálnej integrácie, v ktorej dominujú témy ako napr. dobudovanie hospodárskej a menovej únie, digitálna agenda či energetická spolupráca. V ktorej z nich sme ako krajina najďalej a kde naopak cítite ešte stále veľký priestor na zlepšenie?

Každá z uvedených agend je pre budúcnosť EÚ dôležitá. V menovej oblasti zostáva naším cieľom vybudovanie stabilnej eurozóny, ktorá bude odolná voči krízam aj voči externým a interným ekonomickým šokom. Podporovali sme preto vznik fiškálnej kapacity alebo osobitného rozpočtu pre eurozónu,

vznik bankovej únie a únie kapitálových trhov, ktoré by vzniknuté problémy mali eliminovať. Pre ďalší rozvoj je tiež dôležité nastavenie pravidiel v oblasti digitálnej agendy. Únia by sa mala stať dominantným hráčom v oblasti umelej inteligencie, automatizácie výroby, ako aj v oblasti budovania superpočítačovej infraštruktúry. Súbežne s tým musíme vybudovať kapacity v oblasti kybernetickej bezpečnosti, aby systém dátovej ekonomiky a moderných technológií nebol hrozbou, ale stal sa integrálnou a bezpečnou súčasťou našich životov.

Idea spoločnej Európy sa nedá zúžiť iba na spoločný trh či reformné úsilie, ktoré má k jeho dosiahnutiu viesť. EÚ by nemala zabúdať ani na život za svojimi hranicami. Aký je aktuálny stav rozširovania EÚ?

Možnosť stať sa členom EÚ je najlepší transformačný motívator, ktorý máme. Energia venovaná spolupráci s krajinami bezprostredného susedstva – západného Balkánu či Východného partnerstva – zameraná na ich eventuálny vstup do EÚ je politickou, ekonomickou aj bezpečnostnou investíciou do budúcnosti. Tento proces musí byť z našej strany dôveryhodný, intenzívny a mal by otvoriť dvere do rokovacích miestností v Bruseli každému, kto tieto podmienky splní. Dilema „rozšíriť, alebo prehliť“ rezonuje v kuloároch aj rokovacích miestnostiach budovy Justus Lipsius už desaťročia. Myslím si, že by sme mali mať jasnú ambíciu realizovať tieto procesy paralelne, pretože, správne uchopené, stabilitu, rozvoj a spoluprácu v Európe posilnia. Vo februári 2018 Európska komisia zverejnila svoju stratégiu, kde nielen opísala stav pripravenosti krajín na západnom Balkáne na vstup do EÚ a potvrdila princípy rozširovania, ale súčasne vytvorila pozitívnejšiu atmosféru v tejto agende. V máji 2018 sa v Sofii uskutočnil samit Európskej únie a západného Balkánu, ktorý bol prvý po obdobnom podujatí uskutočnenom v roku 2003 v Solúne. Slovensko aj v rámci tohto podujatia potvrdilo svoj dlhodobý záujem o región západného Balkánu a zasadzovalo sa za vyslanie politických signálov spolupatričnosti a spoločnej budúcnosti s týmto regiónom. A v tejto politike budeme pokračovať.

Na Slovensku dochádza k stieraniu rozdielov medzi vnútro- a zahraničnopolitickými témami. Ako na tento trend v minulom roku zareagovalo ministerstvo a v čom sa prejavila pridaná hodnota nástrojov strategickej komunikácie a kampaní #MYSMEEU a #MYSMENATO?

Ministerstvo vníma potrebu intenzívnejšie vstupovať do informačného priestoru a do aktívneho dialógu s verejnosťou. S týmto zámerom sme začali rozvíjať koncept strategickej komunikácie, teda systematickej komunikačnej aktivity zameranej na budovanie verejnej podpory pre strategickú orientáciu SR v súlade s jej základnými zahraničnopolitickými dokumentmi a s poslaním a víziou rezortu diplomacie. Cieľ v rámci projektu #MYSMEEU je dosiahnuť otvorenú a kritickú diskusiu predstaviteľov štátnych inštitúcií, mimovládnych združení, podnikateľského, akademického či mediálneho sektora a verejnosti o podpore účasti SR na spolupráci EÚ a zmysluplného prehlbovania a rozširovania integrácie. V rámci iniciatívy #MYSMENATO, v ktorej je SR jednou z piatich pilotných krajín, sme podnietili verejnú debatu o poslaní Aliancie.

Lukáš Parížek, štátny tajomník

Rok 2018 nám priniesol pripomenutie si storočnice od vzniku Československa a 25. výročie vzniku Slovenskej republiky. Všetko, čo sme v tomto roku dosiahli, sme hodnotili v kontexte oboch výročí. Dynamika vývoja v mimoeurópskych regiónoch ťahá dopredu svetovú ekonomiku a vytvára široký priestor na naše uplatnenie. Slovenská diplomacia má v súčasnosti príležitosť zužitkovať svoje tradičné väzby a dobré meno a rýchlo meniaci sa svet jej zároveň dáva šancu presadiť sa modernými komunikačnými formátmi. V roku 2018 sme usilovne pracovali, aby sme sa zodpovedne a profesionálne pripravili na nasledujúci rok.

PREDSEDNÍCKA TROJKA ORGANIZÁCIE PRE BEZPEČNOSŤ A SPOLUPRÁCU V EURÓPE

Príprava na predsedníctvo v najväčšej regionálnej bezpečnostnej organizácii s 57 štátmi Európy, Strednej Ázie a Severnej Ameriky si vyžaduje intenzívne pracovné nasadenie a precizovanie agendy. V úzkej spolupráci s Rakúskom a Talianskom ako členmi predsedníckej trojky sme priniesli do medzinárodnej diskusie nové témy a zároveň pracujeme kontinuálne na dlhodobých úlohách.

V januári 2018 sa na prvý trimesť roka stalo Slovensko predsedníckou krajinou Fóra pre bezpečnostnú spoluprácu. Táto diskusná platforma vznikla v Helsinkách v roku 1992 s cieľom posilniť zameranie na politicko-vojenskú bezpečnosť pomocou rokovaní a konzultácií o vojenskej bezpečnosti a stabilite. Aktuálne sa témy rozširujú o boj proti extrémizmu a radikalizácii, kybernetickú bezpečnosť, toleranciu a nediskrimináciu, vzdelávanie, bezpečnosť novinárov a dialóg s tretím sektorom. Práve počas nášho predsedníctva rezonovala reforma bezpečnostného sektora, ktorá sa už stala akousi značkou asociovanou so Slovenskom, či formát krajín V4 ako úspešný príklad regionálnej vojenskej spolupráce.



Počas celého roka sme viedli Stredomorskú kontaktnú skupinu, ktorú tvoria štáty OBSE a šesť stredomorských partnerov. Už prvé marcové plenárne zasadanie sa sústredilo na problematiku energetickej bezpečnosti a ochrany kritickej energetickej infraštruktúry. Táto línia spolupráce a bezpečnosti pokračovala v téme vodného hospodárstva na oboch stranách stredomorského regiónu so zameraním na hospodárske, sociálne a environmentálne úlohy. Prínos slovenských tém ocenila Výročná konferencia Stredomorskej kontaktnej skupiny OBSE v októbri, ktorá zdôraznila význam energetiky a jej vplyv na ekonomický rast a spoluprácu v Stredomorí. Ďalšími témami bola už tradične kybernetická bezpečnosť a nová agenda – vzdelávanie ako nástroj boja proti radikalizácii.

Naša práca v predsedníckej trojke priniesla v roku 2018 vymenovanie slovenských diplomatov do vysokých funkcií v náročných oblastiach zamrznutých konfliktov, akými sú Náhorný Karabach a Podnestersko. Som hrdý na dôveru v slovenskú diplomáciu a vysoko ju oceňujem. Verím, že sme na predsedníctvo v roku 2019 dobre pripravení.

NOVÁ ETAPA PRE EKONOMICKÚ DIPLOMACIU

V geopolitickom vývoji začína dominovať tvrdý pragmatizmus. Ekonomická diplomacia sa stáva čoraz etablovanejšou zložkou zahraničnej služby, strategickým nástrojom, ktorý rozhodne, ako sa bude krajina rozvíjať v kontexte politických a obchodných vzťahov, ktoré sa stále viac zblížujú. Vo svete máme spolu 89 diplomatických zastupiteľstiev, čo znamená minimálne 89 výnimočných príležitostí. Sme proexportnou krajinou a aj v roku 2018 sme dosahovali rastové čísla. Môžeme robiť niečo viac alebo lepšie?

Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria nadpolovičnú hodnotu HDP, zamestnávajú dve tretiny pracovného trhu,

ale ich podiel na exporte je menej ako jedna tretina. Ak chceme svoju krajinu posunúť ďalej, budeme musieť vystúpiť z komfortnej zóny a porozumieť tomuto segmentu. Preto sme s kolegami prišli s iniciatívou cestovať do regiónov, diskutovať priamo na mieste s podnikateľmi a pýtať sa, čo od štátu očakávajú v duchu spolupráce. Vznikol tak unikátny formát „Spolu pre Slovensko – Z regiónov do sveta“, aby sa spojilo úsilie ministerstiev s očakávaniami podnikateľského sektora. Cieľom je predstaviť formy štátnej pomoci a zároveň diskutovať o tom, čo môžu rezort zahraničných vecí a inštitúcie ako Slovenská obchodná a priemyselná komora, Eximbanka, Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu a Slovak Business Agency pre nich urobiť. V tomto roku sme sa stretli s podnikateľmi v Žiline, Košiciach, Trenčíne a Trnave. Spolu s rezortom hospodárstva sme urobili prvý krok a aj so zástupcami firiem sa zhodujeme, že je pred nami ešte veľa práce a najmä intenzívnej komunikácie.

PODNIKATEĽSKÉ MISIE

Počas roka výrazne vzrástol záujem o účasť v podnikateľských misiách, či už naše pracovné cesty smerovali na západ alebo na východ ako súčasť rozvojovej pomoci do Afriky či na špičkové inovatívne workshopy do Izraela. Stretávam sa so zástupcami z tradičných strojárskych a energetických oblastí aj so zástupcami manažmentu odpadového hospodárstva, high-tech spoločností a kybernetickej bezpečnosti. Veda, vývoj, inovácie a startupy predstavujú oblasti s najväčším potenciálom na ďalší rozvoj bilaterálnej hospodárskej spolupráce. Videl som úspešné príklady aj príležitosti pre Slovensko v Brazílii, Kolumbii, Moldavsku, Srbsku i Strednej Ázii. Práve rozvíjajúce sa krajiny a ekonomický rast v Strednej Ázii predstavujú výnimočnú príležitosť na nadstavbu tradičných obchodných vzťahov a uplatnenie trendov. Zároveň sú odrazovým mostíkom pre obchod s rozsiahlymi ázijskými trhmi. Dobré obchodné vzťahy medzi krajinami sa odzrkadľujú aj v dobrých politických vzťahoch, avšak ešte vždy máme rezervy v chápaní skutočnosti, že dobré politické vzťahy sú príležitosťou na hospodárske a obchodné vzťahy.

SLOVÁCI ŽIJÚCI V ZAHRANIČÍ

Úlohy a oblasti krajankej problematiky sa v ostatných desaťročiach výrazne menia. K prioritám činnosti Rady vlády SR pre krajané otázky patrí podchytenie generačných trendov a v koordinácii s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí vytvárame nové vzťahy a väzby so Slováckmi žijúcimi v zahraničí na systémovom základe. Prístup Slovenska má byť v pomoci a podpore, aby sme dokázali čo najlepšie zhodnotiť potenciál mladých ľudí v produktívnom veku v zahraničí, respektíve našich krajanov.

V posledných dvoch rokoch sa nám darilo postupne zvyšovať objem finančných prostriedkov určených na podporu krajan-ských aktivít a v roku 2018 bolo podporených 540 krajan-

ských projektov v sume 871 123 eur. Rovnako rastie počet žiadostí o vydanie dokumentu osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí, najmä zo Srbska a z Ukrajiny. Kým v prvej polovici tejto dekády to boli stovky žiadostí, teraz sú to viac ako dve tisícky ročne.

ROZVOJOVÁ POMOC A JEJ ROZVOJ

Rozvojová spolupráca je jeden z najefektívnejších nástrojov, akým Slovensko preukazuje konkrétny prínos k riešeniu migračnej krízy. Víťame vytvorenie africko-európskej aliancie a nového plánu zameraného na hospodársky potenciál Afriky a mobilizáciu súkromného sektora so zameraním na zvýšenie zamestnanosti mladých ľudí. Vytváraním pracovných príležitostí a vzdelávacích možností efektívne zabráňime devastáčnym migračným tokom a zároveň prostredníctvom európskych investícií podporíme ekonomický rast oboch kontinentov. Pri príležitosti zasadnutia rozvojového segmentu Rady zahraničných vecí Európskej komisie navrhlo Slovensko na tradičnom koordinačnom stretnutí partnerom V4 realizáciu spoločného projektu v Etiópii, kam má SlovakAid záujem rozšíriť rozvojové aktivity od roku 2019. Projekt by mal komplexne podporiť ekonomický rozvoj regiónu vytváraním pracovných miest a zvyšovaním odborných zručností, pričom v Keni sa obdobný projekt už realizuje.

V roku 2018 sme usilovne pracovali na tom, aby sme splnili svoje medzinárodné záväzky vynakladať 0,33 % HDP na rozvojovú pomoc. Otvára sa pred nami možnosť financovať svoje záväzky cez Externý investičný plán, ktorý môže prispieť k výraznejšiemu zapájaniu slovenského podnikateľského sektora. Aktuálne pracujeme na zefektívnení fungovania slovenskej rozvojovej spolupráce. Systém je potrebné nastaviť tak, aby bol flexibilnejší smerom k žiadateľom a aby boli disponibilné prostriedky využívané čo najefektívnejšie.

POĎAKOVANIE

Hodnotenie roka 2018 by som rád uzavrel poďakovaním za skvelú prácu všetkým zastupiteľským úradom vo svete, ktoré oficiálnymi podujatiami a osobným nasadením podporili významné výročia Slovenska v zahraničí. Vzácné sa tieto oslavy spájajú s dlhodobým kvalitným výkonom diplomatického poslanca, a tak sa moje poďakovanie za výbornú realizáciu pracovných ciest spája najmä s Latinskou Amerikou a so Spojenými štátmi americkými. Vedieť, kam patríme a kam smerujeme, nám dáva odvahu rozhodovať sa v rýchlej a náročnej dobe. Schopnosť prežiť a rozvíjať sa v treťom tisícročí budú mať iba krajiny, ktoré majú pevné piliere hodnôt a zároveň dynamické vzťahy a schopnosť pružne reagovať na zmeny. Máme za sebou úspešný rok 2018. Nebojme sa vyjsť za hranice všednosti a štandardu. Úspešné príbehy vychádzajú vždy z detailov.

#MYSMEEU

▲
Projekt #MYSMEEU je iniciatívou Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, ktorej cieľom je obnoviť celospoločenskú diskusiu na Slovensku o aktuálnych témach týkajúcich sa Európskej únie s osobitným dôrazom na jej budúcnosť a miesto Slovenska v nej

EURÓPSKY PILIER

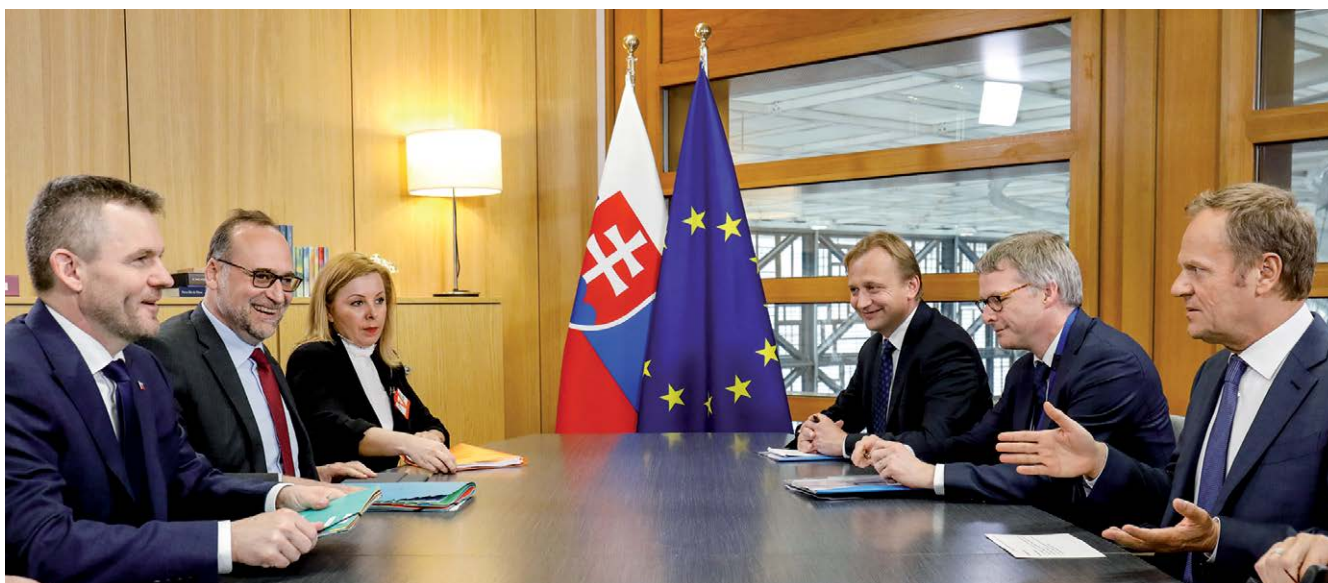
1

Európska únia predstavuje pre Slovensko základný životný priestor a hodnotové ukotvenie. Ekonomická sila, bezpečnosť, ponuka fungujúcich pravidiel, kvalita života a politická súdržnosť, ktoré prináša EÚ, majú na život na Slovensku výrazne pozitívny vplyv. Zároveň spoluúčasťou na rozhodovacích procesoch v Únii mohla Slovenská republika efektívne ovplyvňovať svetový vývoj a pravidlá medzinárodného systému. Uvedomovali sme si pritom, že najhmatateľnejšie výsledky európskej integrácie – vnútorný trh, schengenský systém a naša spoločná mena – čelili v ostatnom období vážnym výzvam. Preto sme podporovali komplexné dobudovanie vnútorného trhu, presadzovali sme, aby sa v dôsledku migračnej krízy nenarúšali výhody, ktoré voľný pohyb ponúka občanom EÚ, a aktívne sme sa zapájali do diskusie o dobudovaní hospodárskej a menovej únie, ktorá z hľadiska ekonomickej stability EÚ, a teda aj Slovenska, má kľúčový význam.

STRATEGICKÁ AGENDA

Diskusia lídrov o budúcnosti EÚ, ktorá sa začala na bratislavskom samite v septembri 2016, bude vrcholiť v máji 2019 v rumunskom Sibiu, kde sa stanovia kľúčové priority

pre Európsku úniu do roku 2024. V prebiehajúcej diskusii Slovensko kladie dôraz na to, aby nová strategická agenda reflektovala tradičné sektorové priority, reagovala na nové výzvy a posilňovala globálne postavenie Európskej únie. Presadzujeme sociálnu a ekonomickú konvergenciu členských štátov a kroky zamerané na posilnenie vnútornej a vonkajšej bezpečnosti Únie a jej občanov. Podporujeme tiež úsilie o skvalitňovanie pravidiel voľného a spravodlivého medzinárodného obchodu a posilňovanie úlohy eura. Rovnako treba venovať zvýšenú pozornosť riadeniu migrácie, vytvárať predpoklady na budovanie strategickej kultúry a konsenzu v rámci Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, posilňovať akcieschopnosť Únie a efektívny systém rozhodovania. Chceme, aby nová strategická agenda Európskej únie venovala zvýšenú pozornosť problematike obrany, kybernetickým hrozbám, dezinformáciám a šíreniu protieurópskych naratívov v spoločnosti. Dôležitou oblasťou bude podpora vedy, výskumu, technologickej modernizácie a konkurencieschopnosti európskeho priemyslu. V oblasti inštitucionálnych reforiem podporujeme zachovanie komunitárneho charakteru Európskej únie a rovnováhy medzi inštitúciami a členskými štátmi a medzi inštitúciami navzájom.



Predseda vlády Peter Pellegrini počas rokovaní s predsedom Európskej rady Donaldom Tuskom v Bruseli 12. apríla 2018 (Foto: Dario Pignatelli)



▲ Hlavy štátov a predsedovia vlád členských štátov EÚ sa zišli na neformálnom zasadnutí v Salzburgu 19. – 20. septembra 2018. Témou rokovaní boli vnútorná bezpečnosť, migrácia a brexit (Foto: Dario Pignatelli)

POKROK V OTÁZKE ŠTYROCH SLOBÔD

Odstaňovanie bariér, využívanie potenciálu digitalizácie a inovácií, ako aj posilnenie globálnej konkurencieschopnosti EÚ patrili medzi priority európskej politiky SR v oblasti fungovania jednotného trhu v minulom roku. Aj s podporou Slovenska bola prijatá legislatíva, ktorá prispôbila Úniu na súčasnú dynamiku digitálneho prostredia. Kľúčové európske iniciatívy viedli k vytváraniu ďalšej dimenzie jednotného trhu – voľného pohybu dát s potenciálom podnecovať technologické inovácie a vytvoriť európsky dátový priestor.



▲ Minister Miroslav Lajčák a eurokomisár Maroš Šefčovič diskutovali o budúcnosti EÚ na podujatí Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku v Bratislave 11. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ A SOCIÁLNE ASPEKTY

Prijatím legislatívy v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie bol skompletizovaný Rámec Európskej únie pre klímu a energetiku do roku 2030. V klimatickej oblasti bolo naším zámerom dosiahnuť naplnenie ambiciózných cieľov sociálne a ekonomicky udržateľným spôsobom. Pri rokovaníach o znižovaní emisií z nových osobných, ľahkých a ťažkých úžitkových automobilov (čistá mobilita) sa Slovenská republika snažila o rovnováhu environmentálnej ambicióznosti a konkurencieschopnosti automobilového priemyslu ako kľúčového segmentu nášho národného hospodárstva. V roku 2018 bola zároveň schválená politicky citlivá revízia smernice o vysielaní pracovníkov, pri ktorej Slovenská republika zohrala konštruktívnu rolu v dosahovaní záverečného kompromisu. Obdobne sa podarilo presadiť rovnováhu sociálnych podmienok a konkurencieschopnosti pri pravidlách vysielania pracovníkov v medzinárodnej cestnej doprave – tzv. balík mobility I. Na základe iniciatívy SR získala problematika dvojakej kvality výrobkov novú dynamiku, ktorú potvrdil aj následný vývoj v legislatívnej a nelegislatívnej oblasti. V nadväznosti na to sa očakáva harmonizované testovanie a porovnávanie potravinových výrobkov v členských štátoch Únie na základe spoločnej metodológie vypracovanej v roku 2018.

ROZPOČET ÚNIE

Ekonomické očakávania hrali v diskusiách na úrovni Európskej únie v minulom roku dôležitú úlohu. Do rokovaní o novom viacročnom finančnom rámci sme vstupovali s filozo-



Deň Európy na bratislavskom Hlavnom námestí, 9. mája 2018
(Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

fio, že financie nemôžu limitovať našu víziu budúcej Únie a že kvalita a vyváženosť samotnej dohody by mali prevážiť nad snahami o jej čo najskoršie uzavretie. Privítali sme, že aj v rámci budúceho sedemročného obdobia zostane Slovensko čistým príjemcom prostriedkov z rozpočtu EÚ. Súčasne sme presadzovali ambiciózný prístup, aby sa v novom rozpočte Európskej únie našiel dostatok zdrojov tak na tradičné politiky, akými sú politika súdržnosti a spoločná poľnohospodárska politika, ako aj na nové výzvy, napr. bezpečnosť, obrana, migrácia a zmena klímy. V tejto súvislosti Slovensko vyjadrilo pripravenosť prispievať do rozpočtu EÚ viac ako v minulosti. Do diskusie o budúcej podobe viacročného rozpočtu sme prispeli aj zorganizovaním samitu Skupiny priateľov politiky súdržnosti v Bratislave 29. novembra 2018, na ktorom bola prijatá spoločná deklarácia k budúcnemu finančnému rámcu.

KONŠTRUKTÍVNE RIEŠENIA V OBLASTI MIGRÁCIE

V roku 2018 dominovala v otázkach migrácie spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu, pričom dôležitú úlohu zohrával Zvereňovaný fond pre Afriku. Slovensko patrilo k štátom, ktoré primárne presadzovali riešenie príčin migrácie v krajine jej pôvodu, a preto v rámci príspevku Vyšehradskej skupiny v celkovej výške 35 mil. eur Slovenská republika prispela sumou 8,75 mil. eur na program Integrovaného manažmentu hraníc pre Líbyu, pričom náš celkový príspevok do fondu dosiahol výšku 10,35 mil. eur. Táto suma nás radí do prvej šestky podporovateľov v prepočte na obyvateľa. V roku 2018 sme pokračovali v podpore Európskej agentúry pre pobrežnú a pohraničnú stráž (Frontex) a Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) prostredníctvom vysielania národných expertov. V ďalšej diskusii o návrhoch Európskej komisie na posilnenie Frontexu a EASO zo septembra 2018 Slovensko podporilo posilnenie mandátu Frontexu na pôsobenie v tretích krajinách a posilnenie úlohy agentúry pri návratoch. Pri retrospektívnom pohľade platí, že sme vždy jasne dokázali prezentovať pripravenosť podieľať sa na všetkých formách solidarity s výnimkou povinných kvót, kde ostala naša národná pozícia nezmenená.



V Bratislave sa uskutočnilo 22. februára úvodné podujatie Národného konventu o Európskej únii v roku 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

ROKOVANIA O BREXITE

Udalosti v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, ako aj vzťahy Londýna s inštitúciami a členskými krajinami EÚ boli v roku 2018 determinované predovšetkým komplikovaným priebehom rokovaní o brexite. Významnými bodmi boli najmä otázka ochrany práv občanov EÚ, finančného vyrovnania a zabezpečenia otvoreného režimu hraníc na Írskom ostrove. Návrh dohody o vystúpení bol odsúhlasený v novembri 2018. Z hľadiska Slovenskej republiky bola táto dohoda dobrá, vyvážená a zodpovedajúca našim záujmom a prioritám, medzi ktoré patrí postavenie slovenských a európskych občanov na Britských ostrovoch, otázka finančného vyrovnania, ale zároveň dobrá úroveň budúcich vzájomných vzťahov po brexite. Tie by mali byť založené na blízkom partnerstve, rovnováhe práv a povinností a rovnakých podmienkach na rozvoj ekonomických aktivít. Rovnako nám bude záležať na zachovaní bezproblémovej spolupráce v ďalších sférach mimo obchodných vzťahov, najmä v oblasti vnútornej a vonkajšej bezpečnosti a zahraničnej a obrannej politiky.



Na podujatí Národného konventu v Banskej Bystrici 15. októbra 2018 hovoril štátny tajomník František Ružička o tom, ako SR ovplyvňuje tvorbu európskych politík (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

#WEARENATO

▲
Informačná kampaň #WeAreNATO vysvetľuje prostredníctvom krátkych videí a diskusných podujatí dôvody členstva v NATO a význam Aliancie pre zabezpečenie mieru. Slovensko je jedna z piatich pilotných krajín, v ktorých sa táto kampaň spustila ešte v roku 2017

BEZPEČNOSTNÝ PILIER

2

Bezpečnosť Slovenskej republiky bola aj v roku 2018 založená na členstve v NATO, ktoré ako bezpečnostno-obranný pilier pre Slovensko nemá alternatívu. Na nové bezpečnostné výzvy a čoraz asertívnejšie správanie globálnych aktérov však bolo opäť nutné reagovať. Na národnej úrovni došlo k navýšeniu investícií v oblasti obrany a na úrovni spojencov pokračovala adaptácia Aliancie. Rozdiely v nazeraní na riešenie niektorých výziev v globálnom prostredí, ktorých bolo medzinárodné spoločenstvo svedkom v roku 2018, poznačili aj transatlantické vzťahy. SR preto považovala za nevyhnutné pokračovať v transatlantickom dialógu o témach, v ktorých je aj z hľadiska EÚ možné dosiahnuť viac spoločnými než unilaterálnymi krokmi. Slovensko zároveň nevníma EÚ

a NATO ako konkurenčné projekty, naopak, ich synergický efekt vzniká vzájomným dopĺňaním sa a spoluprácou, o ktorú sa chceme usilovať i v budúcnosti. Veríme, že silnejšia a bezpečnejšia Európa, prijímajúca väčšiu zodpovednosť za európsku a transatlantickú bezpečnosť, znamená aj silnejšie transatlantické spojenectvo.

SPOĽAHLIVÝ SPOJENEC

Bruselský samit NATO v júli 2018 upevnil transatlantickú jednotu a solidaritu spojencov, ktorí potvrdili pripravenosť deliť sa o zodpovednosť za členstvo v Aliancii vrátane investícií do



Na samit NATO pricestoval prezident Andrej Kiska s jasným prísľubom slovenskej vlády o zvyšovaní výdavkov na obranu na úroveň 2 % HDP do roku 2024, Brusel 11. – 12. júla 2018 (Foto: NATO)



▲ Na rokovaní Severoatlantickej rady na úrovni ministrov zahraničných vecí, na ktorom Slovensko zastupoval štátny tajomník Ivan Korčok, sa diskutovalo o Rusku, pôsobení Aliancie na južnej periférii, angažovaní sa v Afganistane a podpore politiky otvorených dverí, Brusel 27. apríla 2018 (Foto: NATO)

obranu a splnenia záväzkov zo samitov vo Walese a Varšave. V zmysle záverov samitu NATO Slovensko pokračovalo vo zvyšovaní investícií na obranu. V roku 2018 sa nám aj vďaka zdravému hospodárskemu výhľadu a stabilite verejných financií podarilo vytvoriť predpoklady na urýchlenie dosiahnutia výdavkov na obranu na úrovni 2 % HDP. Podľa schváleného rozpočtu verejnej správy na roky 2019 – 2021 dosiahneme v roku 2019 v tomto ukazovateli úroveň 1,73 % HDP.

Tento pozitívny trend ovplyvnili rozsiahle modernizačné projekty Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Rok 2018 znamenal pre Slovensko pokračujúcu prítomnosť v operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu. Vyslali sme 152 príslušníkov Ozbrojených síl SR do posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Pobaltí, čím sme preukázali vôľu aj operačne podporiť spoločné úsilie spojencov o spoľahlivejšiu a akcieschopnejšiu Alianciu. Slovenská republika sa zapojila aj do výcvikovo-poradenskej aktivity NATO v Iraku. Výsledkom bolo spojenecké uznanie za rozsah a kvalitu výcviku v oblasti odmiňovania a opráv vojenskej techniky sovietskeho pôvodu. Zároveň Slovensko udržalo svoje vojenské a finančné príspevky v Afganistane a úspešne vykonávalo úlohu kontaktného veľvyslanectva NATO v Sarajeve. V rámci politiky otvorených dverí do NATO sme podporili pozvanie Macedónska k rokovaniam o členstve, ako aj obranné reformy v Bosne a Hercegovine, Gruzínsku a na Ukrajine.

HYBRIDNÉ A KYBERNETICKÉ HROZBY

Reakciou na nárast hybridných hrozieb bolo schválenie Konceptie pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hroz-

bám vládou SR v júli 2018. Práca na jej napĺňaní zlepší našu schopnosť reagovať na hybridné hrozby, zvýši situačný prehľad a posilní odolnosť štátu a spoločnosti voči nim. V roku 2018 SR podporovala snahy medzinárodného spoločenstva budovať dôveru v kybernetickom priestore a rozvíjať nástroje kybernetickej diplomacie. Slovensko aktívne budovalo medzinárodnú spoluprácu v oblasti výmeny informácií, a to tak po bilaterálnej línii, ako aj na pôde EÚ a NATO. Podporili sme dokument „Paris Call for Trust and Security in Cyberspace“ a zapojili sme sa do tvorby a implementácie rámca „Cyber Diplomacy Toolbox“. Úsilie smeruje k jednotnej politike a štandardom EÚ v oblasti ochrany kybernetického priestoru. Opodstatnenosť takého prístupu potvrdilo aj odhalenie kybernetického útoku na samotné ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí. Osobitnú pozornosť treba venovať zvýšeniu odolnosti volebných procesov.



▲ Štátny tajomník František Ružička otvoril svojím vystúpením Slovenské bezpečnostné fórum, Bratislava 1. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



Predseda vlády Peter Pellegrini navštívil s ministrom obrany Petrom Gajdošom slovenských vojakov, ktorí plnia úlohy v operácii Resolute Support v Afganistane, 21. decembra 2018 (Foto: Úrad vlády SR)



Prezident Andrej Kiska sa počas návštevy Lotyšska stretol s príslušníkmi Ozbrojených síl SR, vyslanými v rámci posilnenia vojenskej prítomnosti NATO na východe, 18. decembra 2018 (Foto: Kancelária prezidenta SR)

EÚ AKO AKTÉR BEZPEČNOSTI A OBRANY

V roku 2018 sa zásadne pokročilo v posilňovaní Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ (SBOP), a to najmä vďaka implementácii Stálej štruktúrovanej spolupráce v oblasti obrany a budovania vojenských spôsobilostí. Slovensko bolo vedúcou krajinou delostreleckého projektu „Euro Artillery“. Okrem toho sa SR zúčastňovala aj na ďalších projektoch s ambíciou prispievať k celoeurópskemu riešeniu zdravotníckej

keď a logistickej podpory v operáciách, výstavbe ľahkého obrneného vozidla, cezhraničnej preprave vojenskej techniky a personálu a budovaní testovacích a hodnotiacich centier. Koncom roka 2018 bol prijatý Civilný kompakt SBOP, ktorý formuluje konkrétne ciele a záväzky na kolektívne posilnenie a rozvoj civilných kapacít SBOP. Spolu s partnermi sme sa zaviazali pokračovať v posilňovaní SBOP, čo v praktickom vyjadrení znamená aj zvýšenie národného príspevku do civilných misií.

Účasť SR na vojenských operáciách a pozorovateľských misiách mimo územia SR

Aktuálne príspevky OS SR do operácií a misií:

Operácia/misia	Pod velením	Priestor nasadenia	Počet nasadených príslušníkov SR
Resolute Support	NATO	Afganistan	36
NMI (NATO Mission in Iraq)	NATO	Irak	7
EUFOR Althea (European Union Force Althea)	EÚ	Bosna a Hercegovina	42
UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus)	OSN	Cyprus	242
UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation)	OSN	Blízky východ	2
EUMM (European Union Monitoring Mission in Georgia)	EÚ	Gruzínsko	1
eFP (Enhanced Forward Presence)	NATO	Lotyšsko	152

Pozn.: EU Naval Force Mediterranean Operation Sophia (EUNAVFOR MED Sophia) – Stredozemné more – príslušníci OS SR v počte 10 ukončili svoje operačné úlohy 12. 5. 2018. Po dohode s Nemeckom SR plánuje do operácie opäť prispievať od januára 2020, ak bude mandát operácie predĺžený.

Aktuálne príspevky Policajného zboru do operácií a misií:

Operácia/misia	Pod velením	Oblasť	Počet nasadených príslušníkov SR
EUAM (European Union Advisory Mission)	EÚ	Ukrajina	2
EUBAM (European Union Border Assistance Mission)	EÚ	Ukrajina/Moldavsko	1
EUMM (European Union Monitoring Mission)	EÚ	Gruzínsko	5
EULEX (European Union Rule of Law Mission in Kosovo)	EÚ	Kosovo	3
UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus)	OSN	Cyprus	4
MINUJUSTH (United Nations Mission for Justice Support in Haiti)	OSN	Haiti	2
OSCE Ukraine (Special Monitoring Mission in Ukraine)	OBSE	Ukrajina	1
Stýčný dôstojník EEAS (European External Action Service)	EÚ	Belgicko	1



▲ Minister Miroslav Lajčák vykonával do 17. septembra 2018 funkciu predsedu 72. Valného zhromaždenia OSN. Slovensku sa tak opäť podarilo potvrdiť svoju schopnosť zohrávať dôležitú úlohu v rámci medzinárodného spoločenstva (Foto: UN Photo/Eskinder Debebe)

MULTILATERÁLNY PILIER

3

VO VEDENÍ OSN

Organizácia Spojených národov (OSN) bola Slovenskom v uplynulom roku vnímaná ako ústredný prvok efektívneho multilateralizmu a globálneho poriadku založeného na pravidlách. Významným míľnikom pre Slovensko bolo, že minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslav Lajčák do 17. septembra 2018 vykonával funkciu predsedu 72. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN (VZ OSN) v New Yorku. Išlo o výkon politicky a protokolárne najvyššieho postu v systéme OSN. Slovenskej republike a slovenskej diplomacii sa tejto cti dostalo po prvýkrát. Predsedníctvo, ktorého agendu určovala téma „Ľudia na prvom mieste – úsilie o mier a dôstojný život pre všetkých na udržateľnej planéte“, pomohlo pretaviť záväzky SR k silnému multilateralizmu na aktívnu multilaterálnu agendu v OSN, osobitne v oblasti budovania a udržiavania mieru a podpory aktivít Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. Podarilo sa rozšíriť konštruktívny medzinárodný dialóg, vytvárať partnerstvá, vyzdvihnúť úlohu preventívnej diplomacie a mediácie pri predchádzaní konfliktom či zvýšiť povedomie o potrebe financovať ciele trvalo udržateľného rozvoja a ochrany ľudských práv vo svete. Pod vedením slovenského predsedu schválilo 72. zasadnutie Valného zhromaždenia OSN tri reformné vetvy navrhnuté generálnym tajomníkom OSN v oblastiach mieru, rozvojovej agendy a riadenia OSN. Predsedníctvo bolo tiež jedinečnou príležitosťou zvýšiť globálne povedomie o potenciáli SR v multilaterálnej diplomacii.

BUDÚCNOSŤ EURÓPSKEJ BEZPEČNOSTI

Slovensko v roku 2018 nastúpilo na cestu, ktorej vyvrcholením je ročné predsedníctvo v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe v roku 2019. Prevzatie predsedníctva vo Fóre pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE (FBS) a v Stredomorskej kontaktnej skupine (MCG) boli v tejto súvislosti najmarkantnejšie momenty roka 2018. Z pozície predsedajúceho FBS slovenská diplomacia aktívne presadzovala rozvoj štruktúrovaného dialógu o existujúcich a budúcich bezpečnostných hrozbách. Zástupca SR viedol rokovania o posilnení a budovaní dôvery medzi účastníckymi štátmi OBSE a obnovení rokovaní o režime kontroly konvenčných zbraní v Európe. Taktiež sa podarilo podnietiť diskusiu v oblastiach, v ktorých medzi účastníckymi štátmi prevládali rozdiely, ako sú transparentnosť a vierohodnosť informácií, implementácia a modernizácia Viedenského dokumentu alebo regionálna spolupráca. V diskusiách v rámci FBS rezonovala aj situácia na východe Ukrajiny, kde sa SR usilovala byť objektívnym sprostredkovateľom diskusie o konflikte. Talianske predsedníctvo v OBSE súhlasilo od 1. septembra 2018 s nomináciou slovenského diplomata na post osobitného predstaviteľa úradujúceho predsedu OBSE pre Južný Kaukaz. Činnosť MCG bola zameraná na energetickú bezpečnosť, trvalo udržateľný manažment vody a konektivitu vo vzťahu k stredomorským partnerom OBSE – Alžírsku, Egyptu, Izraelu, Jordánsku, Maroku a Tunisku. Vyvrcholením aktivít v tomto formáte v roku 2018 bolo zorganizovanie výročnej konferencie MCG v Mалаге v spolupráci so Španielskom.

Predsedníctvo v číslach

Počas 12 mesiacov Miroslav Lajčák ako predseda Valného zhromaždenia OSN:

- viedol viac ako 70 zasadnutí tohto orgánu a predniesol takmer 300 prejavov,
- absolvoval viac než 440 stretnutí s predstaviteľmi členských štátov OSN – vrátane 26 prezidentov, 16 predsedov vlád, 8 podpredsedov vlád a vyše 90 ministrov a štátnych tajomníkov – a viac ako 80 stretnutí s partnermi OSN vrátane predstaviteľov iných medzinárodných a regionálnych organizácií a inštitúcií a občianskej spoločnosti,
- zorganizoval 10 podujatí VZ OSN na vysokej úrovni,
- poskytol cez 60 rozhovorov pre médiá,
- uskutočnil 20 pracovných ciest do 36 miest v 28 krajinách.

Tieto čísla sú dôkazom vysokého nasadenia a inšpiráciou pre celú slovenskú zahraničnú službu aj do budúcnosti.



▲ Štátny tajomník Lukáš Parížek otvoril predsedníctvo SR vo Fóre OBSE pre bezpečnostnú spoluprácu, Viedeň 17. januára 2018 (Foto: OSCE/Micky Amon-Kröll)

Organizačno-logistická a personálna príprava slovenského predsedníctva v OBSE vo vybraných ukazovateľoch

Slovensko sa pripravuje na zorganizovanie alebo spoluorganizovanie asi **50 podujatí** na rôznej úrovni, pričom približne polovica z nich sa uskutoční v Bratislave a okolí. Na najviditeľnejšie podujatia v SR – neformálne stretnutie ministrov zahraničných vecí a Ministerskú radu OBSE – sa očakáva príchod približne **1 200 delegátov**.

Témy antisemitizmu, násilného extrémizmu a radikalizmu, kybernetickej bezpečnosti, SSG/R, náboženskej slobody a ďalšie budú predmetom **12 profilových konferencií** konaných v Bratislave.

Na príprave slovenského predsedníctva pracujú **dva tímy** – Task Force v Bratislave s 24 členmi a tím stálej misie SR pri OBSE vo Viedni so 14 pracovníkmi.

15 Slovákov pracuje v terénnych misiách OBSE na Ukrajine, v Srbsku, Macedónsku a Albánsku.

12 našich občanov je súčasťou Osobitnej pozorovateľskej misie OBSE na Ukrajine.

Počas predsedníctva Slovenska vo Fóre pre bezpečnostnú spoluprácu bolo zorganizovaných **šesť okrúhlych stolov** pod vedením SR vo viedenskom paláci Hofburg.

Počas predsedníctva v Stredomorskej kontaktnej skupine sa konalo **päť zasadnutí** vo Viedni.

BEZPEČNOSŤ NA GLOBÁLNEJ ÚROVNI

V roku 2018 sme ďalej intenzívne rozvíjali aktivity na podporu agendy Reformy bezpečnostného sektora (RBS) v spolupredsedníckom tandeme s Juhoafrickou republikou v rámci Skupiny priateľov RBS v OSN. Aj vďaka diplomatickým aktivitám SR bola agenda RBS ukotvená v koncepte OSN na budovanie a udržiavanie mieru či predchádzanie vnútroštátnym konfliktom najmä na africkom kontinente. Kredit dosiahlo

Slovensko aj v oblasti mierového využívania jadrovej energie. Počas 62. Generálnej konferencie Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) v septembri 2018 bola SR zvolená do predsedníckej pozície. V agende medzinárodného krízového manažmentu predstavovalo prevzatie celého sektora 4 v mierovej misii OSN na Cypre od 1. septembra 2018 dôležitý národný príspevok a zároveň aj ocenenie práce slovenského kontingentu. Počet jej slovenských príslušníkov sa zvýšil zo 160 na 242, pričom dialóg cyperských politikov pod vedením SR bol počas roka 2018 jedinou pravidelnou biskomunitnou aktivitou na rozdelenom ostrove.

ĽUDSKÉ PRÁVA

Od 1. januára 2018 je Slovenská republika na obdobie troch rokov členom Rady OSN pre ľudské práva (HRC), najvýznamnejšieho ľudskoprávneho orgánu OSN. Hlavné priority nášho členstva sú podpora práv detí, boj proti všetkým formám rasizmu, xenofóbie a s tým súvisiacej intolerancie a podpora náboženskej slobody. Na zasadnutiach HRC sa SR výrazne angažovala pri príprave spoločného vyhlásenia k boju proti antisemitizmu a na príprave spoločného vyhlásenia k posilneniu práv detí so zdravotným postihnutím prostredníctvom vzdelávania.

ODZBROJENIE A DENUKLEARIZÁCIA

V roku 2018 sme boli svedkami prevažne negatívnych trendov, v dôsledku ktorých dochádzalo k oslabovaniu medzinárodných nástrojov a režimov v oblasti odzbrojenia, kontroly zbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia. V máji 2018 SR úspešne završila dvojročné členstvo vo Výkonnej rade Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW), kde zastávala aj funkciu podpredsedu za Východoeurópsku regiu.



▲ Po viac ako 15 rokoch navštívil Slovensko generálny tajomník najstaršej paneurópskej organizácie – Rady Európy – Thorbjørn Jagland, Bratislava 16. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



Minister a predseda 72. Valného zhromaždenia OSN Miroslav Lajčák hovoril na bezpečnostnej konferencii GLOBSEC 2018 Bratislava Forum o potrebe renesancie multilateralizmu, Bratislava 6. – 8. júna 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

onálnu skupinu. Zasadili sme sa za uskutočnenie 4. mimo-riadnej konferencie zmluvných strán Dohovoru o zákaze chemických zbraní a aktívne sme podporili prijatie jej záverečného rozhodnutia umožňujúceho po prvýkrát vytvorenie atribučných mechanizmov OPCW na identifikáciu páchatel'ov použitia chemických zbraní. SR považuje Zmluvu o likvidácii rakiet stredného a kratšieho doletu (INF) za kľúčový pilier

európskej bezpečnosti. S veľkým znepokojením sme vnímali informácie o jej porušovaní. Naopak pozitívny trend zaznamenal dialóg medzinárodného spoločenstva s Kórejskou ľudovodemokratickou republikou o likvidácii jej vojenského jadrového programu. Slovensko podporovalo politiku kritick-kej angažovanosti EÚ, ktorej základom je dôsledné uplatňovanie sankčného režimu v zmysle prijatých rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN až do úplnej, overiteľnej a nezvratnej denuklearizácie a odstránenia zbraní hromadného ničenia.



Štátny tajomník Lukáš Parížek navštívil Donbas. Cieľom cesty bolo oboznámiť sa s bezpečnostnou situáciou v kontexte prípravy na predsedníctvo SR v OBSE, 13. apríla 2018 (Foto: MZVEZ SR)

Vybrané aktivity SR v rámci OPCW

Výcvik expertov z členských štátov OPCW s bojovými toxickými chemickými látkami vo Výcvikovom a testovacom centre radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (VTC RCHBO) v Zemianskych Kostolánoch **5. – 15. júna 2018**

Výcvik inšpektorov TS OPCW s bojovými toxickými chemickými látkami vo VTC RCHBO v Zemianskych Kostolánoch **8. – 12. októbra 2018**

Kurz laboratórnych zručností pre pokročilých v Referenčnom chemickom laboratóriu v Zemianskych Kostolánoch **12. – 23. novembra 2018**

Dobrovoľný finančný príspevok SR vo výške 30 000 eur pre OPCW na podporu výstavby nového Centra chémie a technológií OPCW v Haagu v **decembri 2018**

Dvojročné členstvo SR vo Výkonnej rade OPCW – výkon funkcie podpredsedu za VERS **12. mája 2016 – 11. mája 2018, resp. 12. mája 2017 – 11. mája 2018**

DYNAMIC VISEGRAD FOR EUROPE

SLOVAK PRESIDENCY 2018/2019 OF THE VISEGRAD GROUP

▲
Od júla 2018 vykonáva Slovenská republika svoje piate predsedníctvo vo Vyšehradskej štvorke. Cieľom je priniesť konkrétne výsledky v troch oblastiach – silná Európa, bezpečné prostredie, inteligentné riešenia

REGIONÁLNA A BILATERÁLNA SPOLUPRÁCA

4

Popri multilaterálnych diplomatických aktivitách Slovenskej republiky v minulom roku prebiehala aj interakcia vo vzťahu k susedným štátom, regionálnym iniciatívam, ako aj tradičným bilaterálnym reláciám, ktoré tvoria základ výkonu každej zahraničnej služby. Už tradične boli najdôležitejšie vzťahy so susedmi, ktoré pre Slovensko predstavovali kľúčový geopolitický mikropriestor. SR bola rovnako aktívna na západnom Balkáne, podporovala posun v agende Východného partnerstva a kultivovala aj jednotlivé bilaterálne väzby s krajinami, ktoré pre nás naďalej majú zásadný politický, bezpečnostný či ekonomický význam.

REGIONÁLNE PLATFORMY

Vyšehradská spolupráca bola pre SR aj v roku 2018 prioritným regionálnym formátom umožňujúcim systematickú koordináciu a efektívnejšie presadzovanie spoločných pozícií na pôde EÚ. Po prevzatí predsedníctva vo V4 od Maďarska 1. júla 2018 začalo Slovensko klásť dôraz na posilňovanie vnútornej dynamiky, konkurencieschopnosti, bezpečnosti a súdržnosti vyšehradského regiónu ako integrálnej súčasti Únie. Zamerali sme sa na tri hlavné priority: silnú Európu, bezpečné prostredie a inteligentné riešenia. Filozofia nášho predsedníctva je profilovať V4 ako proeurópske, konštruk-



Prezidenti krajín V4 diskutovali na dvojdnovom samite o situácii v Európe, migrácii, brexite, ako aj Rusku, Štrbské pleso 11. – 12. októbra 2018
(Foto: Kancelária prezidenta SR)



▲ Na spoločnom stretnutí predstaviteľov vlád SR a ČR sa hovorilo o bilaterálnych vzťahoch, ako aj o spoločných podujatiach pri príležitosti významných výročí v roku 2018, Košice 17. septembra 2018 (Foto: Úrad vlády SR)

tívne, ale súčasne zdravo kritické zoskupenie, ktoré prispieva k riešeniu výziev a problémov stojacich pred európskym spoločenstvom. Tento prístup sa nám darí naplňať aj prostredníctvom konkrétnych iniciatív a projektov s vyšehradskými i ďalšími európskymi partnermi, ako aj prostredníctvom pragmatickej a dynamickej spolupráce vo formáte V4 +.

V roku 2018 pokračovala regionálna spolupráca aj v komplementárnom slavkovskom formáte medzi Slovenskom, Českom a Rakúskom v súlade s pracovným plánom, ktorý vypracovalo slovenské a prevzalo rakúske neformálne líderstvo. Zahŕňala oblasti dopravnej infraštruktúry, duálneho vzdelávania, priemyslu 4.0, energetickej bezpečnosti a konzultácie v európskych záležitostiach. V minulom roku bol slavkovský formát obohatený o parlamentnú dimenziu uskutočnením prvého trojstranného stretnutia predsedov zákonodarných orgánov.



▲ Témou stretnutia s maďarským ministrom Péterom Szijjártóom boli projekty cezhraničnej spolupráce, dopravnej infraštruktúry a energetiky, Bratislava 17. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR)

NAŠI SUSEDIA

Akcentom spoločných osláv a pripomínania si významných výročí Slovenskej a Českej republiky v roku 2018 bolo deklarovanie nespochybniteľného historického a politického významu vzniku prvej Československej republiky, unikátneho príkladu pokojného a ústavného rozdelenia spoločného štátu a 25-ročnej existencie nadštandardných a výnimočne blízkych vzťahov medzi republikami. Z hľadiska slovenskej zahraničnej služby mali tieto výročia osobitnú hodnotu, pretože práve diplomati v kritickom momente pracovali na zachovaní právnej kontinuity ČSR a získavali medzinárodnú podporu pre obnovenie republiky po 2. svetovej vojne. Aj napriek traumám dvadsiateho storočia vznikli medzi slovenským a českým národom hlboké občianske, kultúrne a ľudské väzby. Práve od nich sa odvíjala vysoká dynamika stretnutí na najvyššej politickej úrovni. V poradí šieste spoločné zasadnutie vlád v Košiciach prinieslo konkrétne politické, ekonomické a kultúrne projekty zamerané na zvyšovanie bezpečnosti a kvality života našich občanov. V uplynulom roku bol rozšírený napr. právny rámec dvojstrannej spolupráce o vykonávaciu zmluvu k dohode o vzájomnej ochrane vzdušného priestoru alebo memorandum o spolupráci v oblasti spoločnej podpory koncepcie inteligentných miest.

V roku 2018 sme potvrdili kontinuitu konštruktívnych vzťahov s **Maďarskom**. Náš záujem bol nemenný. Pracovali sme na ďalšom kultivovaní slovensko-maďarskej spolupráce, čomu napomáhal i rad stykových aktivít na vysokej politickej úrovni. Spolupráca sa sústredila na pozitívnu agendu a realizáciu konkrétnych projektov prinášajúcich úžitok občanom oboch krajín. V tomto smere bol dosiahnutý ďalší pokrok v rozširovaní a skvalitňovaní dopravnej cezhraničnej infraštruktúry výstavbou mosta Komárno – Komárom či dokončovaním prepojenia rýchlostnej cesty M15 – D2. Ako nemenej dôležitú súčasť spolupráce sme vnímali posilňovanie



▲ Na prvej oficiálnej návšteve Poľska rokoval premiér Peter Pellegrini s predsedom poľskej vlády Mateuszom Morawieckym, Varšava 25. apríla 2018 (Foto: Úrad vlády SR)



Ministerka pre Európu, integráciu a zahraničné veci Rakúskej republiky Karin Kneissl uskutočnila svoju prvú zahraničnú cestu na Slovensko, Bratislava 9. januára 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



Na stretnutí s prezidentom Petrom Porošenkou minister Miroslav Lajčák zdôraznil, že SR bezpodmienečne podporuje suverenitu a územnú celistvosť Ukrajiny, Kyjev 4. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR)

energetickej bezpečnosti formou budovania sieťových prepojení, ktoré bolo v záujme nielen našich krajín, ale celého východného regiónu.

V prípade **Poľska** v roku 2018 pokračovala spolupráca založená na dobrých susedských vzťahoch a partnerskom dialógu odrážajúca sa aj vo vysokej frekvencii a produktivnosti vzájomných návštev, ktorých čoraz dôležitejšou súčasťou sa postupne stáva štruktúrovaná medziparlamentná spolupráca, ako aj formát spoločných zasadnutí vlád Slovenska a Poľska. Pozitívny posun bol dosiahnutý v oblasti budovania dopravnej a energetickej infraštruktúry vrátane strategických severojužných prepojení: začiatok výstavby plynového

interkonektora, podpis medzivládnych dohôd týkajúcich sa prepojení cestnej dopravnej infraštruktúry, najmä cestných projektov v rámci Via Karpatia.

Vzťahy s **Rakúskom** boli počas uplynulého roka na veľmi dobrej úrovni. Prípadné názorové rozdiely súvisiace s indexáciou rodinných prídavkov či dlhodobým prístupom k jadrovej energetike vzájomnú spoluprácu neobmedzovali. Zintenzívnili sa bilaterálne kontakty a návštevy na najvyššej úrovni, vrátane viacnásobných rokovaní všetkých troch najvyšších ústavných činiteľov Slovenska a Rakúska. Kvalitu vzájomných vzťahov potvrdila skutočnosť, že vôbec prvá zahraničná cesta novej ministerky zahraničných vecí Rakúska smerovala práve do Bratislavy.



Minister Miroslav Lajčák podpísal so svojim nemeckým rezortným kolegom Heikom Maasom Akčný plán k Prehláseniu o dialógu medzi oboma krajinami, ktorý vytvoril rámec pre pravidelný expertný dialóg, Berlín 27. novembra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



▲ Francúzsky prezident Emmanuel Macron počas svojej návštevy poďakoval za konštruktívne postoje a podporu Slovenska pri riešení európskych otázok, Bratislava 26. októbra 2018 (Foto: Kancelária prezidenta SR)

S **Ukrajinou** máme tradične dobré vzťahy a ako náš najväčší sused bola pre nás aj v uplynulom roku veľmi dôležitým partnerom. Slovensko uznáva a podporuje euroatlantické ašpirácie Ukrajiny a jej integračnú perspektívu. Pozitívne sme hodnotili, že v uplynulom roku narástol objem vzájomnej obchodnej výmeny, ktorá dosiahla úroveň z obdobia pred začiatku vojenského konfliktu na Ukrajine. Najväčšou aktuálnou výzvou však zostáva pokračujúci konflikt na východe Ukrajiny a jeho možné presahy do slovenských záujmov. Slovensko podporuje obnovenie úplnej suverenity a územnej celistvosti Ukrajiny, odsudzuje anexiu Krymu a destabilizáciu Donbasu a trvá na plnej implementácii minských dohôd. Počas predsedníctva v OBSE budeme prioritný dôraz klásť na riešenie daného konfliktu. Ukrajina je

naším susedom, a aj preto je nutné využiť túto jedinečnú príležitosť. Cieľom zostáva i naďalej rozvíjať a prehĺbovať politické kontakty vedúce k rozšíreniu obchodno-ekonomickej spolupráce a zintenzívneniu vzťahov v oblasti energetiky, dopravy a vzdelávania.

STRATEGICKÍ EURÓPSKI PARTNERI

Slovensko vnímalo EÚ ako celkový rámec na interakciu so všetkými jej členskými štátmi. Tradične najdôležitejšími partnermi Bratislavy boli najmä Berlín a Paríž.

Potvrdením postavenia **Nemecka** ako strategického partnera v politickej i hospodárskej oblasti bolo podpísanie akčného plánu prehĺbeného dialógu na roky 2019 – 2021 ministrami zahraničných vecí 27. novembra 2018 v Berlíne. Tento dokument umožnil vniesť ďalšie prvky štruktúrovanosti a pravidelnosti do expertnej spolupráce rezortov oboch krajín i ďalších aktérov bilaterálnych vzťahov v prioritných oblastiach. Inštitucionálne vzťahy medzi rezortmi oboch krajín sa tak posilnili bez ďalšej administratívnej záťaže. Nemecko je náš kľúčový partner a spojenec v zahraničnopolitickej, bezpečnostnej a hospodárskej oblasti, čoho dôkazom je aj význam nemeckých investícií pre slovenskú ekonomiku. Podobne zo strany Nemecka bolo Slovensko vnímané ako spoľahlivý proeurópsky aktér stredoeurópskeho regiónu. V podstate každoročné bilaterálne stretnutia najvyšších ústavných činiteľov a vysoká intenzita vzájomnej komunikácie sú trendom, ktorý by sme jednoznačne chceli zachovať.

V prípade **Francúzska** sa v roku 2018 podarilo upevniť pozitívny trend rozvoja vzájomných dynamických vzťahov i spoluprácu v témach prehľbovania integrácie EÚ. Počas návšte-



▲ Prezidenta Andreja Kisku so sprievodom prijal na osobnej audiencii Svätý otec František. Po audiencii u pápeža Františka sa stretol aj s vatikánskym štátnym sekretárom kardinálom Pietrom Parolinom a sekretárom pre vzťahy so štátmi Mons. Paulom Richardom Gallagherom, Vatikán 14. decembra 2018 (Foto: Kancelária prezidenta SR)

vy predsedu vlády SR Petra Pellegriniho vo Francúzsku bol v júni 2018 podpísaný Akčný plán slovensko-francúzskeho strategického partnerstva na roky 2018 – 2022, ktorý umožnil prehĺbiť spoluprácu vo viacerých oblastiach. Významnou bola návšteva prezidenta Francúzskej republiky Emmanuela Macrona v Bratislave 26. októbra 2018, ktorá mala silný proeurópsky rozmer. Výbornú úroveň parlamentných stykov potvrdila návšteva skupiny priateľstva Národného zhromaždenia Francúzskej republiky na Slovensku v marci 2018, stretnutie predsedu Národnej rady SR Andreja Danku s predsedom Senátu Francúzskej republiky Gérardom Larcherom v Paríži 14. – 15. novembra 2018 a zasadnutie predsedov parlamentov vo formáte V4 + Francúzsko a Nemecko v Bratislave koncom roka 2018.

TRANSATLANTICKÍ SPOJENCI

Vo vzťahu k **Spojeným štátom americkým** sme v minulom roku upriamili pozornosť na dôležitosť pokračovania transatlantického dialógu. Podporujeme pevné partnerstvo medzi Bruselom a Washingtonom, ktoré je založené na spoločných hodnotách, cieľoch a pevne zakorenených väzbách. V našom vnímaní má Európa prirodzený záujem preklenúť

existujúce rozdiely. Musíme sa navzájom naďalej počúvať a zosúlaďovať svoje postoje v témach, ktoré sú pre obe strany Atlantiku dôležité a v ktorých dokážeme dosiahnuť viac spoločnými ako jednostrannými krokmi. Potvrdením orientácie Slovenska na funkčný a obojstranne výhodný spôsob fungovania transatlantickej spolupráce medzi SR a USA boli v minulom roku najmä spoločné pôsobenie Ozbrojených síl SR v rámci misií NATO a historický podpis memoranda o spolupráci medzi ministerstvom a rozvojovou agentúrou USAID v novembri 2018. Hlavné oblasti praktickej vojenskej spolupráce predstavovali predovšetkým modernizácia letectva Ozbrojených síl SR, spoločné vojenské cvičenia a tiež intenzívne kontakty s jednotkami Národnej gardy štátu Indiana a ozbrojenými silami USA v Európe. Narastajúci význam mal politický dialóg o stabilizácii Ukrajiny, euroatlantickej integrácii krajín západného Balkánu, ako aj boji proti hybridným hrozbám a strategickej komunikácii.

Transatlantickú spoluprácu sme vnímali aj prostredníctvom bilaterálnych väzieb s **Kanadou**. Účasť Slovenskej republiky v Posilnenej predsunutej prítomnosti v Pobaltí pod vedením Kanady bola výrazným príspevkom ku kultivovaniu slovensko-kanadských vzťahov v oblasti bezpečnosti a obrany. Ku skvalitňovaniu spolupráce prispieva názorová blízkosť Ot-



Minister Miroslav Lajčák rokoval vo Washingtone, D. C. s americkým rezortným partnerom Michaelom R. Pompeom o bilaterálnych vzťahoch, plnení záväzkov zo samitu NATO vo Walese a o Ukrajine v súvislosti s nadchádzajúcim predsedníctvom SR v OBSE. Minister tiež upriamil pozornosť na dôležitosť pokračovania transatlantického dialógu, 14. novembra 2018 (Foto: Ministerstvo zahraničných vecí USA)



▲ Počas rozhovorov s ministrom zahraničných vecí Ruskej federácie Sergejom Lavrovom hovoril minister Miroslav Lajčák o predsedníctve v OBSE, obchodnej spolupráci, energetike a otvoril aj otázku väzného ukrajinského režiséra Oleha Sencova, Moskva 9. októbra 2018 (Foto: Ministerstvo zahraničných vecí Ruskej federácie)

tawy a Bruselu v zásadných otázkach transatlantického dialógu, vrátane bezpečnosti a obchodu.

VÝCHODNÁ POLITIKA

Najdôležitejším momentom roka 2018 vo vzťahu k šiestim krajinám **Východného partnerstva** (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko, Ukrajina) bolo oficiálne otvorenie novej multilaterálnej štruktúry Východného part-



▲ Štátny tajomník František Ružička odovzdal pomoc v hodnote 125 000 eur na rehabilitačné pobyty pre 200 ľudí postihnutých konfliktom na Ukrajine, 23. novembra 2018 (Foto: MZVEZ SR)

nerstva v marci 2018 v Bruseli. Tá vytvorila priestor na intenzívnejšiu implementáciu 20 cieľov do roku 2020 schválených na samite v Rige v roku 2017. Členským štátom EÚ a partnerským krajinám sa podarilo do ministerského samitu Európskej únie a Východného partnerstva, ktorý sa konal v Luxemburgu v októbri 2018, pokročiť vo všetkých kľúčových platformách spolupráce: v posilnení inštitúcií a dobrej správe vecí verejných; hospodárskom rozvoji a trhu, konektivitě, energetickej účinnosti a zmene klímy; mobilite a kontaktoch medzi ľuďmi. K prioritným krajinám, kde SR realizovala konkrétne projekty, patrili Moldavsko, Gruzínsko a Ukrajina, v ktorých sa podarilo zapojiť do spolupráce zástupcov občianskej spoločnosti, malých a stredných podnikov a pod.

Októbrová pracovná návšteva ministra Miroslava Lajčáka v **Rusku** prispela k otvorenej výmene názorov a potvrdila obojstranný záujem o zachovanie dynamiky vzájomných vzťahov s dôrazom na obchodno-ekonomickú oblasť a rozvoj medziludských kontaktov. Konkrétne projekty boli posúdené počas 19. zasadnutia Medzivládnej komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu v Tatranskej Lomnici. Pokračoval tiež medziparlamentný dialóg na najvyššej úrovni. Slovenská zahraničná politika voči Rusku bude aj naďalej v súlade s piatimi vodiacimi princípmi EÚ. V tomto kontexte podporujeme rozvoj dvojstranných vzťahov orientovaných na výsledok. Limitujúcou skutočnosťou je absencia pokroku v plnení minských dohôd, čoho dôsledkom sú sankcie EÚ voči Rusku. Rušivým momentom, ktorý viedol k zhoršeniu vzťahov Ruskej federácie s krajinami EÚ a NATO,



▲ Štátny tajomník Ivan Korčok navštívil v Tirane počas svojej oficiálnej návštevy Albánska sídlo Západobalkánskeho fondu, Tirana 7. marca 2018 (Foto: MZVEZ SR)



▲ Ivan Korčok s prezidentom Čiernej Hory Filipom Vujanovićom rokoval o európskej integrácii Čiernej Hory, ktorá je lídrom tohto procesu na západnom Balkáne, Podgorica 20. februára 2018 (Foto: MZVEZ SR)

bol aj prípad použitia bojových chemických látok na území Spojeného kráľovstva. SR reagovala dočasným stiahnutím slovenského veľvyslanca v Rusku a predvolaním veľvyslanca Ruskej federácie na ministerstvo. Spoločne s partnermi z EÚ a NATO sme so znepokojením vnímali eskaláciu konfliktu medzi Ruskom a Ukrajinou v súvislosti s obmedzením slobody plavby v Azovskom mori. Záujmom SR je upokojiť situáciu a priviesť obe strany k hľadaniu riešenia cestou rokovaní pri dodržaní medzinárodného práva a bilaterálnych dohôd. Na záver roka 2018 boli bilaterálne vzťahy poznačené vypovedaním ruského diplomata zo SR, na ktoré ruská strana reagovala recipročným opatrením.

JUHOVÝCHODNÁ EURÓPA

Slovensko je presvedčené, že krajiny **západného Balkánu** sú integrálnou súčasťou európskeho priestoru, s ktorým majú spoločnú budúcnosť. Sme presvedčení, že každá krajina západného Balkánu aspirujúca na členstvo v elitnom európskom klube by si mala najskôr splniť svoje záväzky. Bez toho je členstvo nemysliteľné. Naproti tomu, pokiaľ sa krajiny západného Balkánu nestanú členmi Únie, rozširovací proces nemožno považovať za úspešne ukončený. Slovensko preto ocenilo, že vo februári 2018 bola zverejnená stratégia Európskej komisie s názvom „Kredibilná perspektíva členstva krajín západného Balkánu v EÚ a zvýšená angažovanosť EÚ na západnom Balkáne“. Ako indikatívny termín ďalšieho možného rozširovania hraníc EÚ sa v nej uvádza rok 2025. Následne v máji 2018 sa v Bulharsku uskutočnil samit Európskej únie a západného Balkánu. Pokračovali sme v prenose svojej transformačnej a integračnej expertízy v oblastiach relevantných pre modernizáciu partnerských krajín. Usilovali sme sa o prehĺbenie spolupráce v oblasti digitálnych technológií a inovácií najmä s partnermi v Srbsku. V októbri 2018 Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a vláda Srbskej republiky – Kabinet ministra pre inovácie a technologický rozvoj podpísali memorandum o porozume-

ní pre spoluprácu v oblasti inovácií, inovatívnej digitalizácie a transferu technológií. Zároveň sa podarilo dosiahnuť zlepšenie hospodárskych kontaktov s Čiernou Horou, Bosnou a Hercegovinou a Macedónskom. V snahe pomôcť krajinám efektívnejšie čeliť výzvam vyplývajúcim z migračných tlakov vyslalo Slovensko 60 policajtov do Macedónska a 40 do Srbska. V Macedónsku pokračovala realizácia projektu „Národný konvent o EÚ v Macedónsku“.

Vo vzťahu k **Turecku** Slovenská republika udržiavala otvorenú komunikáciu. K pokroku v prístupovom procese Turecka do EÚ, resp. k otvoreniu nových rokovacích kapitol nedošlo. Úspešne však pokračovala implementácia migračnej dohody z marca 2016, čo zásadne prispelo k zníženiu prílevu utečencov a ekonomických migrantov cez územie Turecka do Únie. Záujmom SR je funkčný dialóg medzi EÚ a Tureckom založený na európskych hodnotách a spoločných záujmoch.



▲ Tureckého prezidenta Recepta Tayyipa Erdogana informoval minister o zámeroch a prioritách slovenského predsedníctva v OBSE, Ankara 26. novembra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

INVEST IN SLOVAKIA

GOOD IDEA

▲ Slovensko je jedna z najdynamickejšie sa rozvíjajúcich ekonomík na svete a investorom ponúka jedinečnú kombináciu dôvodov, prečo tu investovať

EKONOMICKÉ NÁSTROJE ZAHRANIČNEJ SLUŽBY

5

Ekonomická diplomacia SR patrí k prioritám zahraničnej politiky štátu. Ako významný prvok podpory hospodárskeho rozvoja Slovenskej republiky a neoddeliteľná súčasť výkonu zverenej agendy každého zastupiteľského úradu SR v zahraničí prirodzeným spôsobom dopĺňala európske, bezpečnostné, bilaterálne i regionálne aspekty slovenskej zahraničnej a európskej politiky aj v roku 2018.

SLOVENSKO A ORGANIZÁCIA PRE HOSPODÁRSKU SPOLUPRÁCU A ROZVOJ

V máji 2018 Rada Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) schválila predsedníctvo SR na zasadnutí na ministerskej úrovni v roku 2019. K rozvoju spolupráce s organizáciou prispela účasť generálneho tajomníka OECD Josého Ángela Gurríu na konferencii Tatra Summit vo Vyso-

kých Tatrách v októbri 2018, pričom rokoval aj s predsedom vlády SR Petrom Pellegrinim a zúčastnil sa na rokovaní ministrov financií V4 s Rakúskom, Nemeckom a Francúzskom o zdaňovaní digitálnej ekonomiky. V priebehu roka 2018 OECD v spolupráci so SR pripravovala Ekonomický prehľad Slovenskej republiky, ktorý mal byť okrem pohľadu OECD na makroekonomický vývoj SR zameraný na dve sektorové témy, a to zlepšenie postavenia SR v globálnych hodnotových reťazcoch a inklúziu marginalizovaných rómskych komunít. V roku 2018 Slovensko predsedalo okrúhlemu stolu o konkurenčnej schopnosti Eurázie a k dôležitým aktivitám organizovaným v Bratislave v tomto období patrili realizácia konferencie „Nástroje hodnotenia a riadenia rizík v agropotravinárskom sektore“ a 25. výročného zasadnutia OECD Green Action Task Force, na ktoré boli prizvané krajiny V4, Rumunsko, Bulharsko a zástupcovia Európskej komisie a Európskej investičnej banky.



Predseda vlády Peter Pellegrini a minister financií Peter Kažimír na stretnutí s generálnym tajomníkom OECD Joséom Ángelom Gurríom počas pracovného stretnutia v rámci konferencie GLOBSEC Tatra Summit 2018, Bratislava 5. októbra 2018 (Foto: Tomáš Halasz)



Ministerstvo bolo 19. júna 2018 prijaté za člena platformy „Digitálna koalícia Slovenska“ v Bratislave (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



V Tokiu bola 13. septembra 2018 slávnostne otvorená pobočka spoločnosti ESET v spolupráci s japonskou firmou Canon IT Solutions (Foto: MZVEZ SR)

BILATERÁLNY ROZMER EKONOMICKEJ SPOLUPRÁCE

Významným nástrojom ekonomickej diplomacie boli početné podnikateľské misie sprevádzajúce ústavných činiteľov SR. V rámci Európy je potrebné vyzdvihnúť podnikateľské misie organizované pri príležitosti oficiálnej návštevy prezidenta Andreja Kisku v Nórsku a Slovinsku, ktoré boli sektorovo zamerané na oblasť moderných technológií a inovatívnych riešení. Výsledkom ďalšej prezidentskej pracovnej návštevy v USA bolo prehĺbenie spolupráce slovenských IT firiem s americkými firmami v automobilovom priemysle, ale aj v informačných technológiách, vo vede a výskume, v oblasti umelej inteligencie, resp. inovatívnych zdrojov. V znamení osláv 100. výročia vzniku Československa sa v Brne v októbri 2018 konal jubilejný 60. medzinárodný strojársky veľtrh, na ktorom sa zúčastnili predsedovia vlád SR a ČR. Súčasťou veľtrhu bol Národný štánok SR, exportný dom a konferencia „Made in Czechoslovakia – ako funguje česko-slovenský export do tretích krajín“.

ÁZIJSKÝ HOSPODÁRSKY PRIESTOR A JEHO RASTÚCI VÝZNAM

V rozvoji ekonomickej spolupráce má dôležité miesto orientácia na teritória mimo EÚ. V tomto kontexte rastie význam



Na pôde ministerstva sa uskutočnilo zasadnutie Rady vlády SR na podporu exportu a investícií, Bratislava 21. novembra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Ázie ako finančného a ekonomického centra. Narastá aj jej geopolitický význam a silnie postavenie v medzinárodných vzťahoch. Región predstavuje nielen alternatívny trh, ale aj potenciálny zdroj pracovnej sily a zahraničných investícií. Slovenskou prioritou je tak udržanie existujúcich investícií, ako aj získavanie investícií s vysokou pridanou hodnotou v oblasti vedy, výskumu a inovácií a elektromobility. Osobitnú pozornosť venujeme rozvoju spolupráce s krajinami Ázie so silným investičným potenciálom s vysokou pridanou hodnotou, akými sú napr. Kórejská republika, Japonsko či India. Dôraz kladieme na prehĺbenie vedecko-technickej spolupráce a vedomostnej ekonomiky. S tým súvisí mobilita pracovnej sily, na ktorú sa plánujeme zamerať v súlade s prijatou stratégiou vlády SR. Naším záujmom je taktiež využiť potenciál iniciatívy Pás a cesta, najmä posilnením prepojenia medzi Európou a Čínou vrátane využitia slovenských prepravných kapacít (železnice, intermodálne terminály), ako aj vyváženejšou obchodnou výmenou – vytváraním vhodných podmienok na vývoz slovenských výrobkov, okrem iného potravín a poľnohospodárskych produktov, na ázijský trh. Rozvoj spolupráce medzi Slovenskom a Čínou pokračoval aj vo formáte 16 + 1, v rámci ktorého SR v oblasti inovácií gesturuje Virtuálne centrum transferu technológií partnerstva 16 + 1 a jeho sekretariát v Bratislave. V júni 2018 sa predseda vlády Peter Pellegrini v Sofii zúčastnil na 7. stretnutí predsedov vlád tohto formátu, kde boli zároveň podpísané dve dohody o spolupráci Medzibankovej asociácie 16 + 1. Za SR dohodu podpisovala Eximbanka. Slovensko sa v rámci formátu 16 + 1 dlhodobo zameriava na oblasť vedy, techniky a inovácií. Ďalšími perspektívnymi oblasťami spolupráce sú železničná preprava, potravinárstvo a zavádzanie efektívneho a bezpečného elektronického systému výmeny informácií o tovaroch e-customs.

DYNAMIKA REGIONÁLNEJ EKONOMICKEJ DIPLOMACIE

Kľúčovým partnerom SR boli členské štáty EÚ, s ktorými sme realizovali vyše 76 % obchodnej výmeny. Kooperácia krajín V4 vychádzala z imperatívu upriamiť hospodársku spoluprácu na aktuálne otázky a potreby Európy v rámci celosvetovej



▲ Slovenský premiér Peter Pellegrini otvoril s kazašským premiérom Bakytžanom Sagintajevom spoločné podnikateľské fórum, Astana 15. novembra 2018 (Foto: Úrad vlády SR)



▲ Prezident Andrej Kiska vystúpil počas historickej prvej oficiálnej návštevy Nórskeho kráľovstva na seminári „Building smarter cities“, Oslo 4. apríla 2018 (Foto: Kancelária prezidenta SR)

hospodárskej súťaže. Konkrétne aktivity reagovali na potrebu účinnejšej priemyselnej politiky, posilňovania inovačných kapacít a rýchlejšieho zavádzania nových technológií do výrobných a užívateľskej praxe. Ťažiskom spolupráce bola podpora podnikania s cieľom zabezpečiť, aby región V4 zostal motorom rastu EÚ. Medzi ďalšie regionálne platformy, v ktorých bola zastúpená Slovenská republika, patrila Iniciatíva krajín Trojmorja (3SI). Pod vedením prezidenta Andreja Kisku sa slovenská delegácia zúčastnila v septembri 2018 v Bukurešti na 3. samite 3SI, kde sme partnerom tlmočili svoj názor, že 3SI vnímame ako možnosť pragmatickej spolupráce v rámci konkrétnych projektov, osobitne v oblasti rozvoja infraštruktúry.

PRACOVNÁ MOBILITA, ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ A INOVAČNÁ DIPLOMACIA

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí sa podieľalo na vypracovaní materiálu Stratégia pracovnej mobility cudzincov v SR, ktorý schválila vláda v októbri 2018. Navrhuje nový koncepčný prístup k riešeniu nedostatku pracovnej sily na Slovensku formou riadenej migrácie, čo

znamená úplne novú prierezovú agendu na plnenie úloh ekonomickej diplomacie. Ide najmä o zabezpečenie aktívnej propagácie nedostatkových profesií slovenského trhu práce v zahraničí. Druhou, nemenej dôležitou sektorovou témou roka 2018 bola energetická bezpečnosť. Kľúčovou témou bolo plánované vybudovanie plynovodu Nord Stream II, ktorý vyvoláva viaceré otázky. Slovenskí diplomati preto v diskusii s relevantnými partnermi opakovane zdôrazňovali potrebu zachovania ukrajinského tranzitného koridoru a využívanie tranzitnej infraštruktúry prechádzajúcej cez Slovensko. S cieľom užšie prepojiť Slovensko s krajinami s vysokou úrovňou vedy, výskumu a inovácií vláda 28. novembra 2018 schválila pilotný projekt inštitucionálneho zabezpečenia slovenskej inovačnej diplomacie. V oblasti efektívnej spolupráce so zahraničnými vedeckými centrami možno vyzdvihnúť Slovenský styčný inovačný úrad vo fínskom Otaniemi. V Spojených štátoch amerických aktívne pôsobí Slovensko-americká podnikateľská a inovačná rada a činnosť začala rozvíjať aj Slovensko-izraelská vedecko-technická spoločnosť. S Izraelom ako technologickým centrom globálneho významu sa spolupráca uskutočňovala aj vo formáte V4 v rámci „InnovatorsV4“ – pilotného programu na podporu inovatívnych firiem a startupov.



▲ Prvý prílet lietadla pravidelnej linky spoločnosti Georgian Airways vítal na letisku i štátny tajomník Lukáš Parížek, Bratislava 26. marca 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



▲ Na 12. Stredoeurópskej energetickej konferencii diskutoval o energetickej únii Maroš Šefčovič s ministrami energetiky krajín V4, Bratislava 19. novembra 2018 (Foto: SFPa)



▲
Už 15 rokov pomáha Slovensko pod značkou SlovakAid v rozvojových krajinách celého sveta. Jednotná značka SlovakAid prispieva k zviditeľňovaniu Slovenska ako úspešnej krajiny, ktorej záleží na rozvoji svojich partnerov. Slovensko sa ako malý donor sústreďí na také oblasti, v ktorých aj s limitovanými finančnými zdrojmi dokáže priniesť výrazné výsledky pre rozvoj partnerských krajín

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA A HUMANITÁRNA POMOC

Aktivita v oblasti rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci znamená pre Slovensko dlhodobý záväzok smerujúci k podpore a udržateľnému rozvoju partnerských krajín, ako aj k efektívnejšiemu využívaniu tradičných modelov rozvojovej spolupráce. Prioritným záujmom Slovenska je poskytovať podporu tým projektom, ktoré majú hmatateľné výsledky a ktorých multiplikačný efekt sa prejaví v pozitívnom vplyve na život obyvateľstva v tretích krajinách. Aj prostredníctvom týchto bilaterálnych nástrojov chce Slovensko v budúcnosti prispieť k napĺňaniu Agendy 2030 a jej 17 cieľov udržateľného rozvoja, teda k multilaterálnemu riešeniu globálnych výziev. Zároveň je slovenským záujmom podporovať lokálny ekonomický rozvoj vrátane vytvorenia samostatne udržateľného ekonomického modelu tam, kde je to účelné.

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA

V oblasti rozvojovej spolupráce kládla SR hlavný dôraz na riešenie príčin migrácie, elimináciu chudoby, dodržiavanie ľudských práv, ako aj implementáciu princípov demokracie a právneho štátu v partnerských krajinách na účel napĺňania cieľov udržateľného rozvoja.

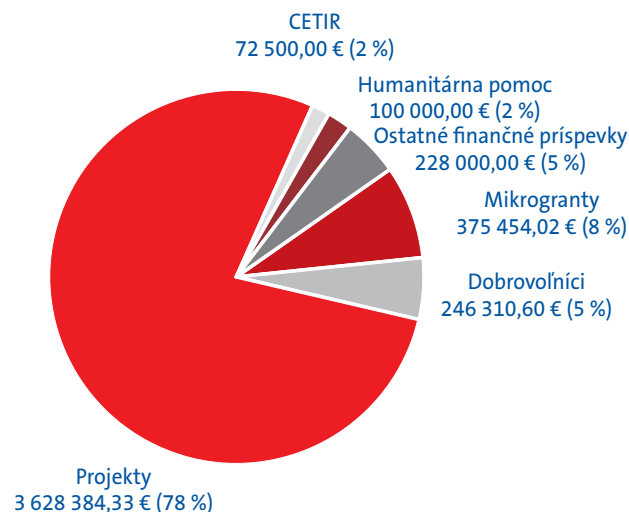
Kľúčovým momentom bolo historicky prvé hodnotenie systému rozvojovej spolupráce SR Výborom OECD pre rozvojovú pomoc, ktorého cieľom bolo priniesť odporúčania na jeho ďalšie zefektívňovanie. Experti OECD skonštatovali, že napriek obmedzeným administratívnym a rozpočtovým možnostiam má značka SlovakAid potrebnú viditeľnosť, dobrú reputáciu a vysoký stupeň profesionality. SR sa svojimi in-



▲ Dobrovoľnícky projekt SlovakAid v Keni – počítačová trieda v Malindi (Foto: MZVEZ SR)



▲ Slovensko je prvou krajinou z bývalých prijímateľov americkej pomoci v regióne, s ktorou administratíva USA uzavrela Memorandum o porozumení v oblasti medzinárodnej rozvojovej spolupráce, Washington, D. C. 14. novembra 2018 (Foto: USAID)



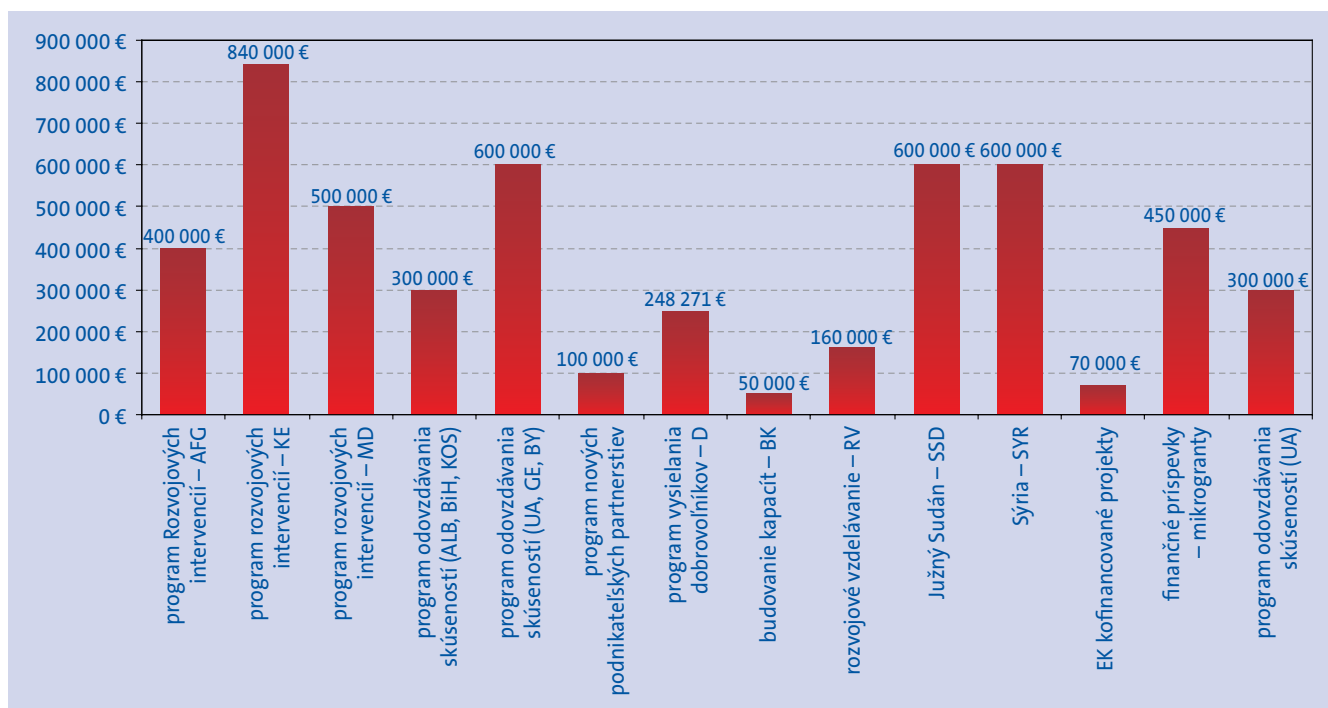
▲ Výška dotácií a príspevkov v roku 2018 – spolu 4 775 648,95 €

tenzívnymi aktivitami na medzinárodnej politickej scéne zaradila medzi spoľahlivých donorov.

Závery a odporúčania OECD predstavovali východisko pri tvorbe novej Strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023. V nich OECD prioritne vyzývala na plnenie záväzku vyčleniť 0,33 % hrubého národného dôchodku na oficiálnu rozvojovú pomoc do roku 2030, posilnenie personálnych kapacít aktérov rozvojovej spolupráce SR, postupné otvorenie dotácií aj pre zahraničné subjekty rozvojovej pomoci, rozšírenie aktérov rozvojovej spolupráce najmä na súkromnú sféru, ako aj na hľadanie inovatívnych foriem spolupráce.

TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Implementácia Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj predstavovala jednu z hlavných priorít predsedu 72. Valného zhromaždenia OSN Miroslava Lajčáka, čo odrážal aj národný záväzok Slovenska uskutočniť dobrovoľnú prezentáciu národnej správy o pokroku v plnení cieľov udržateľného rozvoja na pôde OSN v júli 2018. Zo 190 štátov, ktoré prijali Agendu 2030, národnú správu doposiaľ prezentovalo 67 krajín. SR taktiež profitovala z pomoci OECD pri implementácii udržateľných rozvojových cieľov Agendy 2030 – konkrétne pri príprave národnej stratégie pre udržateľný rozvoj a národného



▲ Alokácia na jednotlivé výzvy v roku 2018 – celková alokácia: 5 218 271 €

investičného plánu. Naďalej pokračovala spolupráca Slovenska pri realizácii rozsiahlych bilaterálnych projektov s OECD v oblasti zlepšenia integrity verejnej správy a boja proti korupcii pri využívaní fondov EÚ. Koncom roka 2018 sa v spolupráci s OECD uskutočnili konzultácie týkajúce sa prípravy komplexného projektu na zlepšovanie národného systému na prípravu zručností – „National Skills Strategy“.

PARTNERSTVÁ V OBLASTI MEDZINÁRODNEJ ROZVOJOVEJ SPOLUPRÁCE

Nemenej dôležitým bol v roku 2018 rozvoj partnerstiev so zahraničnými donormi a medzinárodnými organizáciami pôsobiace v oblasti rozvojovej spolupráce. Historicky prvé partnerstvo v oblasti medzinárodnej rozvojovej spolupráce uzavrelo ministerstvo s rozvojovou agentúrou USAID v novembri 2018. Partnerská dohoda bola uzavretá aj s Organizáciou Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO) a Rozvojovým programom OSN (UNDP). Vďaka takýmto partnerstvám bol program a dosah SlovakAid ešte viditeľnejší, zlepšil svoje postavenie medzi svetovými donormi a posilnil vlastné kapacity.

ZEFEKTÍVNENIE SYSTÉMU POSKYTOVANIA ROZVOJOVEJ POMOCI

V roku 2018 sa naskytl priestor na ďalšie zefektívnenie systému poskytovania rozvojovej pomoci, okrem iného legislatívnu



▲ Nadácia Integra využila podporu SlovakAid na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti v irackých oblastiach Kirkúk a Ninewa pre 40 000 ľudí, ktorí sa vrátili do svojich domovov (Foto: Nadácia Integra)

úpravou zákona č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci, ako aj príprav na prijatie nového strategického rámca rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci s cieľom dosahovať výsledky pri plnení udržateľných cieľov. Rovnako sa potvrdila opodstatnenosť zamerania rozvojovej spolupráce na podporu projektov na odstraňovanie príčin migrácie, zlepšenie sociálnych podmienok, vzdelávanie mladých ľudí v spolupráci s lokálnymi mimovládami alebo medzinárodnými partnermi v krajinách Afriky ako Keňa, Etiópia, Líbya a v štátoch Blízkeho východu, ktorý aj v roku 2018 čelil vojnovým konfliktom a ich dôsledkom.



▲ Už siedma humanitárna zásielka bola vypravená pre vojnou sužované afganské obyvateľstvo. Pomoc je určená pre deti z afganského mesta Mazár-e Šaríf v nadväznosti na výstavbu základnej školy Abdulháfiz Džalílí, financovanú z prostriedkov SlovakAid (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



▲ Minister Miroslav Lajčák prijal v Palugyayovom paláci krajanov, ktorí sa v dňoch 26. – 27. októbra 2018 zúčastnili na 13. Stálej konferencii – „Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí“. Konferenciu organizoval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a záštitu nad ňou prevzal minister, Bratislava 26. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

KONZULÁRNA SLUŽBA A KRAJANIA

7

Prioritou starostlivosti o občanov a krajanov v zahraničí bolo naďalej zabezpečovanie účinnej konzulárnej asistencie, ochrany našich občanov v zahraničí osobitne v núdzových a krízových situáciách, okrem iného prostredníctvom včasných cestovných informácií a odporúčaní. Jedným z výsledkov kontinuálnej podpory krajských komunít v zahraničí v roku 2018 bol tiež celý rad inovatívnych aktivít Slovákov žijúcich a podnikajúcich v zahraničí.

PRIORITY KONZULÁRNEJ SLUŽBY

V roku 2018 bolo jednou z najdôležitejších úloh našej konzulárnej služby opäť kvalitné a operatívne poskytovanie konzulárnych služieb občanom v zahraničí, a to tak prostredníctvom zastupiteľských úradov, ako aj v ústredí. Okrem vybavovania štandardnej konzulárnej agendy bol dôraz kla-

dený na poskytovanie konzulárnej ochrany občanom, ktorí sa v zahraničí ocitli v núdzovej situácii. Výrazne sa posilnila spolupráca členských krajín EÚ v konzulárnej oblasti nadobudnutím účinnosti predpisu EÚ o konzulárnej ochrane nezastúpených občanov členských štátov v tretích krajinách. Vzhľadom na sieť zastupiteľských úradov Slovenskej republiky v zahraničí teda ide o dôležitý nástroj pomoci občanom SR aj v tých tretích krajinách, kde Slovensko nemá vlastný zastupiteľský úrad. Rozširovalo sa využívanie elektronických konzulárnych služieb prostredníctvom zastupiteľských úradov, pričom z celkovo 72 zastupiteľských úradov poverených výkonom konzulárnych služieb boli elektronické moduly sprístupnené v 63 prípadoch a na zvyšných deviatich úradoch sa sprístupnili v obmedzenom rozsahu. Pokračovali sme aj v poskytovaní konzulárnych služieb formou tzv. výjazdových konzulárnych dní v teritóriách s početnými komunitami občanov SR a so značnou rozlohou.



▲
Generálny tajomník služobného úradu ministerstva Pavol Sýkorčin a splnomocnený zástupca spoločnosti VFS Global. Christopher J. Dix podpísali Zmluvu o spolupráci pri zbere údajov a žiadostí o vízum, Bratislava 5. novembra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



Informácie pre slovenských turistov a praktické rady pred cestou do zahraničia boli témou tlačovej konferencie k letnej turistickej sezóne, Bratislava 12. júna 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

JEDNODUCHŠIE SPRACOVÁVANIE VÍZ

Keďže našim dlhodobým cieľom je, aby sa prístup žiadateľov o víza na podanie žiadosti aj v teritóriách výrazne vzdialených od zastupiteľského úradu zjednodušil, bol opätovne zavedený inštitút externej asistencie pri zbere údajov a žiadostí o schengenské víza Slovenskej republiky. Služby boli

rozšírené z pôvodných dvoch na desať štátov Ázie a Afriky. Zmluvný partner ministerstva – spoločnosť VFS Global – začala od decembra 2018 poskytovať vízové služby v 38 vízových centrách. V roku 2018 nadobudla platnosť dohoda o zastupovaní vo vízovom konaní s Holandskom, ktoré nás zastupuje v Mali, Katare, Senegale a Suriname. Rozšírená bola dohoda s Maďarskom o ďalšie zastupovanie SR vo Vietname a v Ekvádore.

KRÍZOVÝ MANAŽMENT

Rezortný krízový manažment prechádzal v roku 2018 implementačnou fázou zásadnej reformy. Zámerom reformných snáh bolo nad rámec štandardnej činnosti vytvoriť, prispôbiť a prepojiť existujúce interné procesy krízového manažmentu a konzulárnej asistencie tak, aby sa dosiahla synergia a konsolidovaný prístup ústredia ku konzulárnemu krízovému manažmentu a občanom SR ako jeho cieľovej skupine. V snahe adekvátne reagovať na vývoj súčasných trendov v krízovom manažmente kládlo ministerstvo dôraz na prevenciu následkov rizík vyplývajúcich z mimoriadnych udalostí a zefektívňovalo štruktúru nástrojov včasného varovania pri hrozbách, ktoré boli predvídateľné. S cieľom dosiahnuť optimálnu úroveň plnenia vytýčených cieľov sa v oblasti krízového manažmentu začali zdôrazňovať zvýšené nároky na ciele permanentné monitorovanie bezpečnostnej situácie a jej priebežné komplexné hodnotenie.



Na pôde ministerstva sa 24. apríla 2018 uskutočnilo v poradí štvrté zasadnutie Rady vlády pre krajské otázky (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

SPOLUPRÁCA S KRAJANMI

V roku 2018 pokračoval aktívny prístup SR aj k plneniu úloh v oblasti krajanskej politiky. Výrazným prínosom bola činnosť Rady vlády pre krajanské otázky ako konzultačno-poradného orgánu vlády pre túto oblasť. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSZZ) v roku 2018 zorganizoval 13. Stálu konferenciu „Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí“, na ktorej sa zúčastnilo cca 90 účastníkov z 18 krajín. Pokračoval vo vydávaní osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí, o ktoré bol zaznamenaný trvalo vysoký záujem. V období od 1. januára do 31. decembra 2018 bolo vydaných 2 371 osvedčení.

Pozitívny príklad v roku 2018 predstavoval rozvoj vzťahov s krajskou komunitou v USA najmä v kontexte 100. výročia podpisu Pittsburskej dohody a vzniku Československa a 25. výročia vzniku samostatnej SR. Ohlas mala aj podpora uplatňovania práv príslušníkov slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku v oblasti vzdelávania, kultúry, komunikácie s úradmi, ako aj informovania v jazyku menšiny. Uvedené aktivity mali za cieľ prispieť k rozvoju jazykovej, kultúrnej a národnej identity krajanov, sprostredkovať hodnoty kul-



▲
Prezident Andrej Kiska prijal v Prezidentskom paláci 100 honorárnych konzulov, ktorí reprezentujú Slovensko v zahraničí, Bratislava 23. októbra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

túrneho dedičstva zahraničných Slovákov občanom SR a vytvárať podmienky na rozvoj vzťahov medzi Slovákmi žijúcimi v zahraničí a Slovenskom ako krajinou ich predkov.

Porovnanie výsledkov konzulárnej činnosti zabezpečovanej v rokoch 2014 – 2018

Druh konzulárnej služby/Činnosti	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Konzulárna pomoc v núdzi občanom SR	3 460	4 079	4 073	3 885	5 490
Overenie vykonané na zastupiteľských úradoch v zahraničí (vrátane prekladov)	38 033	43 669	47 875	51 209	44 029
Overenie zabezpečené legalizačným pracoviskom MZVEZ SR	4 319 (z toho 726 apostilov)	4 359 (z toho 745 apostilov)	4 118 (z toho 885 apostilov)	5 247 (z toho 1 047 apostilov)	4 680 (z toho 1 070 apostilov)
Vybavenie žiadostí o vystavenie cestovných pasov	13 556	14 430	14 695	15 384	13 856
Vystavenie diplomatických a služobných pasov	642 + 396	558 + 270	685 + 478	691 + 604	604 + 457
Vyžiadané občianske preukazy	978	1 332	1 081	3 691	3 245
Vyžiadané vodičské preukazy	545	615	618	685	579
Zápis matričných udalostí a žiadosti o matričné doklady	8 122	8 087	8 324	8 253	7 779
Osvedčenie/potvrdenie o štátnom občianstve SR	2 226	2 387	2 368	2 418	2 427
Žiadosť o udelenie štátneho občianstva SR	23	71	76	159	136
Prepustenie zo štátneho zväzku SR	194	65	140	231	264
Výpis z registra trestov	1 005	950	848	1 327	1 533
Sprievodný list na prepravu telesných pozostatkov	84	49	67	63	75
Asistencia rôzneho charakteru v súvislosti s úmrtím slovenských občanov v zahraničí	755	770	803	826	917
Vystavenie náhradných cestovných dokladov pre slovenských občanov	4 326	5 324	5 039	4 447	4 354
Uzavretie manželstva na zastupiteľskom úrade	40	32	28	38	34
Odpovede na e-mailové žiadosti o poskytnutie informácií	58 935	77 653	86 232	78 625	88 610
Celkový počet vybraných konzulárnych úkonov	137 639	164 700	177 548	177 783	179 069
Žiadosti o víza	106 417	77 921	64 958	44 540	29 788
Žiadosti o víza v rámci zastupovania iných štátov	1 259	1 706	1 175	1 406	1 262
Príjmy za vízové poplatky	2 652 801	1 994 227,50	1 576 163,00	1 271 710,66	1 096 867,59
Príjmy za konzulárne poplatky	1 291 187	1 507 859,50	1 722 614,50	2 142 302,95	1 921 744,17
Celkové príjmy	3 943 989	3 502 087,00	3 298 777,50	3 414 013,61	3 018 611,76



▲
Aj v roku 2018 odovzdal minister ocenenie „Vyslanec dobrej vôle“, ktoré sa udeľuje osobnostiam, ktoré sa zaslúžili o úspešnú prezentáciu Slovenskej republiky, či už svojou prácou, jej výsledkami, športovými alebo kultúrno-spoločenskými úspechmi. Ide o občanov Slovenska, ktorí dlhodobo žijú v zahraničí a presadili sa vďaka vlastnej práci a úspechom (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

VEREJNÁ DIPLOMACIA A STRATEGICKÁ KOMUNIKÁCIA

8

Cieľom verejnej diplomacie v uplynulom roku bola intenzívnejšia a aktívnejšia komunikácia s domácou a so zahraničnou verejnosťou. Dialóg o prioritách a hodnotovej orientácii zahraničnej a európskej politiky SR sa zameral najmä na zvyšovanie povedomia občanov a posilňovanie väzieb nielen s odborníkmi, ale aj laikmi. Priblížiť kľúčové posolstvá sa podarilo prostredníctvom širokej palety tradičných aj moderných nástrojov. Úspešný rok 2018 pre

verejnú diplomáciu demonštruje, že aktívne zapojenie širokej verejnosti podporuje pozitívne vnímanie Slovenska ako autentickej, modernej a dynamickej krajiny plnej dobrých nápadov, ktorá je integrálnou súčasťou európskych a euroatlantických štruktúr.

Rok 2018 predstavoval z hľadiska verejnej diplomacie neopakovateľnú príležitosť využiť významné dejinné udalosti –



▲ Slávnostné otvorenia výstavy „A. Dubček – A Slovak who gave hope to freedom“ v Nikózii, Pekingu a v Ankare pri príležitosti 50. výročia československého obrodného procesu (Foto: MZVEZ SR)



▲ Výstavný projekt „Príbeh jednej fotografie – muž s odhalenou hrudou“ prezentovaný vo Varšave, Prahe a Sofii (Foto: MZVEZ SR)



▲ Predstavenie knihy *Ľudia na prvom mieste – reflexia 72. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN* (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

100. výročie vzniku Československa, 50. výročie československého obrodného procesu a 25. výročie vzniku samostatnej SR – a zdôrazniť tak ich dôležitý odkaz pre súčasnú generáciu. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí svoje aktivity primárne sústredilo smerom k zahraničnej verejnosti prostredníctvom siete zastupiteľských úradov SR vo svete a ich prezentačných aktivít, čím sa plne využil potenciál osmičkových výročí. V rôznych krajinách sa tak aj vďaka spolupráci českých partnerov podarilo realizovať viac ako 80 odborných podujatí s účasťou nielen historikov a odborníkov, ale aj zástupcov mimovládneho sektora a verejnosti. Ich komplementárnou súčasťou sa stalo vyše 200 kultúrno-prezentačných akcií zameraných na jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí. Na naplnenie týchto cieľov sme využili celú sériu informačných projektov so silným prezentačným aspektom, napr. informačnú skladačku „Slováci naprieč storočím“, fotografickú výstavu „M. R. Štefánik – veľký slovenský a európsky diplomat“, výstavný projekt „Príbeh jednej fotografie – Muž s odhalenou hrudou“, publikáciu A. Dubček – *A Slovak who gave hope to freedom* a mnohé ďalšie. Tým sa badateľne podarilo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o významných historických medzníkoch aj na sociálnych sieťach, rezortnom webe a stránkach jednotlivých zastupiteľských úradov vo svete.

V roku 2018 pokračoval konštruktívny dialóg s mimovlád-
nymi neziskovými organizáciami, s osobitným dôrazom na
tie, ktorých aktivity boli v súlade so zameraním verejnej dip-
lomacie podporené v rámci dotačného mechanizmu minis-
terstva.

Webzine *Zahraničná politika* je dlhodobý priestorom na ko-
munikáciu ministerstva s verejnosťou o aktuálnych témach
zahraničnej a európskej politiky a bodom spätnej väzby
na jej aktuálne témy. Spoluprácu s mimovládnyimi organi-
záciami reprezentuje aj ďalší projekt, ktorý bol podporený
z dotačného mechanizmu ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí v gescii odboru verejnej diploma-
cie „MemoGym: Stretnutia európskeho druhu – posilňovňa
pamäti pre mladú generáciu“, ktorý bol súčasťou celej série
diskusí #MYSMEEU v niekoľkých univerzitných mestách na
Slovensku. Interaktívne diskusie vedúcich predstaviteľov
ministerstva so študentmi stredných a vysokých škôl boli
tradične priestorom na živú debatu a výmenu názorov na
aktuálne témy, ktorými žije nielen ministerstvo, ale zaují-
majú aj mladých ľudí.

Všetky aktivity verejnej diplomacie realizované v roku 2018
boli plne v súlade s ideovým konceptom značky Slovensko.
V záujme jej šírenia pokračoval rezort diplomacie v proce-
se udeľovania sublicencií na používanie značky Slovensko
ďalším relevantným subjektom. Medzirezortná pracovná
skupina pre koordinovanú prezentáciu Slovenskej repub-
liky v zahraničí zastrešila výmenu informácií v snahe zo-
súladiť aktivity subjektov podieľajúcich sa na prezentácii
Slovenskej republiky v zahraničí. V rámci prezentačných
aktivít zameraných na zviditeľnenie Slovenska sa naďalej
využíval potenciál medzinárodných športových podujatí
s cieľom podpory športovej diplomacie. Ministerstvo ak-



▲ Vďaka nominácii Miroslava Lajčáka bude olympionička Daniela Barteková zastupovať SR v prestížnom paneurópskom programe „European Young Leaders“ 2019 (Foto: MZVEZ SR)



▲ Interaktívna diskusia so študentami holandskej Twentskej univerzity na ministerstve (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



▲ Projekcia filmu „S tebou ma baví Slovensko“ pre študentov základných a stredných škôl vrátane interaktívnej súťaže, ktorá bola realizovaná s podporou rezortu diplomacie (Foto: MZVEZ SR/Kristína Spišáková)

tívne spolupracovalo so Slovenským olympijským výborom a Slovenským zväzom ľadového hokeja. Príkladom takejto úspešnej spolupráce je aj zaradenie slovenskej olympioničky Danky Bartekovej medzi kandidátov prestížneho európskeho programu mladých profesionálov „European Young Leaders“, kde bude Slovenskú republiku reprezentovať v nasledujúcom roku. Úspešnú športovkyňu oficiálne nominoval minister Miroslav Lajčák.

Neoddeliteľnou súčasťou budovania dobrého mena Slovenska v zahraničí sú jeho občania. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí pozorne vníma a kontinuálne si cení úspechy Slovákov, ktorí žijú v zahraničí. Preto sme aj počas uplynulého roka nadviazali na tradíciu ocenenia „Vyslanec dobrej vôle (Goodwill Envoy)“, ktoré sa tentoraz nieslo v kontexte 25 rokov existencie samostatného Slovenska. Ideový koncept bol podporený umeleckým projektom „Party v 21. storočí“, ktorý úspešne prezentuje slovenskú kultúru, umenie a tradíciu vo svete pod značkou „Good Idea Slovakia“.

Moderný a interaktívny spôsob, ako prezentovať Slovensko, predstavujú špeciálne 3D okuliare Oculus. Tie umožňujú prehliadku najzaujímavejších miest Slovenska vo virtuálnom trojdimenzionálnom prostredí. Ministerstvo okrem zapožičania okuliarov zabezpečilo na účel prezentácie Slovenska 95 000 kusov rôznych tlačenej materiálov pre zastupiteľské úrady.

STRATEGICKÁ KOMUNIKÁCIA

Ministerstvo v roku 2018 vytvorilo základný priestor na aktivity v oblasti strategickej komunikácie o prioritách zahraničnej politiky SR prostredníctvom výrazných komunikačných programov #MYSMEEU a #WeAreNATO. Séria národných konventov o budúcnosti EÚ #MYSMEEU nadviazala na projekt „Slovensko diskutuje o EÚ“ z roku 2017 a poskytla príležitosť na celospoločenskú diskusiu a tvorbu národných pozícií o prioritách, výzvach a budúcnosti Únie. Vrcholným podujatím #MYSMEEU boli občianske konzultácie francúzskeho prezidenta Emmanuela Macrona na túto tému 26. októbra 2018 na Slovensku ako v jedinej krajine stredoeurópskeho priestoru. Komunikačným programom #WeAreNATO sa SR pripojila k piatim pilotným krajinám projektu NATO s cieľom priblížiť verejnosti hodnoty, úlohy a fungovanie Aliancie. V roku 2018 sa uskutočnili konzultácie zástupcov médií a občianskej spoločnosti SR v centrále NATO. Výraznú podporu sme poskytli konferenciám GLOBSEC a Slovenské bezpečnostné fórum. Slovenská republika sa zapojila do programu vedeckej spolupráce s NATO, vrátane medzinárodného vedeckého poradného panela ISEG – International Scientific Evaluation Group. V oblasti kybernetickej obrany a odolnosti SR v roku 2018 zároveň odovzdala prvé hodnotiace správy. V online prostredí ministerstvo zintenzívnilo systematickú komunikáciu s verejnosťou cez sociálne siete, osobitne prostredníctvom samostatného rezortného profilu „Zahraničná politika sa nás týka“ na Facebooku, kde



V online prostredí ministerstvo zintenzívnilo systematickú komunikáciu s verejnosťou cez sociálne siete, osobitne prostredníctvom samostatného rezortného profilu *Zahraničná politika sa nás týka* na Facebooku, kde najmä s mladými ľuďmi prebiehala bezprostredná komunikácia o hodnotách a smerovaní zahraničnej politiky SR

najmä s mladými ľuďmi prebiehala bezprostredná komunikácia o hodnotách a smerovaní našej zahraničnej politiky. Zároveň sme v decembri 2018 začali na medzirezortnej úrovni koordinovať implementáciu Akčného plánu EÚ proti dezinformáciám, ako aj ďalšie spoločne dohodnuté nástro-

je na zabezpečenie slobodných a spravodlivých európskych volieb. S ohľadom na predsedníctvo SR v OBSE v roku 2019 je výzvou rozšírenie strategickej komunikácie o nový pevný pilier globálnych politík #WeAreOSCE, prezentujúci aktívne členstvo Slovenska v Rade Európy a v systéme OSN.



Laureátmi ocenenia „Vyslanec dobrej vôle“ za rok 2018 sa stali Nina Poláková, prvá sólistka Viedenského štátneho baletu, Peter Paulička, inžinier a vedec pôsobiaci v Nemecku, a Ľudovít Kanta, dlhoročný sólový violončelista japonského orchestra Kanazawa, Bratislava 18. decembra 2018 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)



▲
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

PROFESIONÁLNY SLUŽOBNÝ ÚRAD

Profesionálna zahraničná služba si vyžaduje neustále prispôbovanie sa zmenám kladúcim zvýšené požiadavky na flexibilitu a odbornosť zamestnancov. V tomto zmysle bolo v uplynulom roku potrebné vnímať aj otvorenú reflexiu vývoja a snahu modernizovať rezort po 25 rokoch fungovania.

REFORMNÝ PROCES

Základným cieľom reformného procesu ministerstva bola predovšetkým snaha zefektívniť vnútorné postupy zahraničnej služby tak v ústredí, ako aj na zastupiteľských úradoch. Pri retrospektívnom pohľade možno jednoznačne konštatovať, že ide o beh na dlhú trať. Niektorými z nosných pilierov počiatočnej fázy reformy boli flexibilnejšie a efektívnejšie využívanie vlastných ľudských zdrojov, vytváranie nástrojov na uľahčenie administratívnych procesov či hľadanie možností na skvalitnenie podmienok počas pôsobenia zamestnancov v zahraničnej službe. Reforma ministerstva bola vnímaná predovšetkým ako interný proces, ktorého výsledkom by malo byť nastavenie pomyselného zrkadla vlastnej činnosti s cieľom posúvať výkon zahraničnej služby neustále vpred. Išlo o platformu pre všetkých zamestnancov na vyjadrenie sa a príspevok k hľadaniu riešení k nastoleným témam. Našou internou výhodou

bola skutočnosť, že rezort diplomacie pozná fungovanie partnerských ministerstiev v zahraničí, čo v praxi vytvorilo priestor na veľkú mieru obohacujúcej inšpirácie.

K procesu patrilo identifikovať priority a nastaviť časový harmonogram jednotlivých krokov. Bola vypracovaná analýza prehľadu obsadenia, úloh a nákladov zastupiteľských úradov. Rezort diplomacie na základe výsledkov tohto hodnotenia plánuje posúdiť stav siete zastupiteľských úradov vrátane ich kategorizácie s využitím objektívnych hodnotení a rozboru možností spolupráce v krajinách pôsobenia. V roku 2018 mala Slovenská republika v zahraničí celkom 89 zastupiteľských úradov, z toho 64 veľvyslanectiev, 7 misií pri medzinárodných organizáciách, 8 generálnych konzulátov, 1 styčný úrad, 1 Slovenský ekonomický a kultúrny úrad a 8 Slovenských inštitútov. Identifikovanou výzvou bolo tiež prepojenie politického, personálneho a finančného plánovania, s ktorým súvisela aj ambícia posilniť analytické kapacity rezortu. Naším dlhodobým cieľom je modernizovať rezort diplomacie a adaptovať ho na podmienky 21. storočia. Dôležitou súčasťou tohto úsilia je aj skvalitnenie našej práce so sieťou honorárnych konzulátov Slovenskej republiky v zahraničí, čoho výrazom bolo už 8. stretnutie honorárnych konzulov v októbri 2018 v Bratislave a Žiline.

Výdavky MZVEZ SR za rok 2018

(zjednodušený prehľad programovej štruktúry – skutočné čerpanie v eurách)

Programy MZVEZ SR:	127 444 133
Rozvoj zahraničných vzťahov	125 482 450
z toho:	
Riadenie programov	44 582 560
Súdny spor Gabčíkovo – Nagymaros	458
Spolupráca s tretím sektorom	171 068
Vzdelávanie zamestnancov	99 883
Refundácia výdavkov z operačného programu Technická pomoc	346 608
Ekonomická diplomacia	68 945
SK OBSE	1 731 308
Diplomatická reprezentácia SR v zahraničí	73 917 233
Kultúrna reprezentácia SR v zahraničí	1 187 210
Pracovná sila zo zahraničných miestnych zdrojov	3 377 177
Štátna politika k Slovákom žijúcim v zahraničí	1 961 683
Medzirezortné programy:	37 877 395
Rozvojová spolupráca – MZVEZ SR	6 208 133
Príspevky SR do medzinárodných organizácií – MZVEZ SR	31 669 262
VÝDAVKY SPOLU	165 321 528



Minister Miroslav Lajčák s veľvyslancami SR v zahraničí, ktorí sa do Bratislavy zišli na pravidelnú poradu vedúcich zastupiteľských úradov. Ministerstvo organizuje takéto fórum na diskusiu o zásadných otázkach slovenskej zahraničnej politiky, ale aj ako príležitosť detailne analyzovať dosiahnuté výsledky a stanovené priority rezortu (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Organizačná štruktúra MZVEZ SR

